

„Sokaknak furcsa lehet, de én minden pillanatban kapcsolatban vagyok Istennel, a pályán játék közben is; tudom, hogy Istennek ez a terve velem.”

Beszélgetés Berezki Dániel debreceni futballistával ▶ 7. oldal

„A fesztivál logója híven kifejezte a rendezvény mondanivalóját a tágas térre nyílt keresztel és az azt körülölelő színekkel. Isten az, aki a lehetőségek, az élet és az öröm nyílt terére vezet, oda, ahol mindenkinek helye van. A színek az ökumenét szimbolizálják és a szervezői csapatot, amelynek tagjai mind más-más felekezethez tartoznak.”

Valóra vált álmodok a szeptemberi Tágas tér fesztiválon ▶ 8–9. oldal

„Fontos, hogy életünk minden szakaszában látszon rajtunk a megélt hit, látszon, hogy élő istenkapcsolatból merítjük erőnket, ez az emberi oldala annak, amit a Biblia az idős ember tiszteletéről tanít.”

Október 1. – az idősek világnapja ▶ 13. oldal

Az elég jó gyülekezet ▶ 2. oldal
Diakóniai ünnep ▶ 4. oldal

„Segner Hungarus” ▶ 6. oldal

A jobb rész ▶ 11. oldal

Babaháztól a templomig ▶ 13. oldal

Lutheránus lelkesi útjelzők ▶ 15. oldal

Régmúlt idők üzenete

■ NAGY LÁSZLÓ

Milyen jó betérni a soproni Cézár pincébe – ha egyáltalán van hely, hiszen az egyik legnépszerűbb célpontja a turistáknak – és felhőrpinteni egy pohár soproni kékfrankost!

Az ódon falak között bizony kevesen gondolnak arra, hogy egykor sorunkat meghatározó történelmi esemény színhelye volt ez az épület. Az 1681. évi soproni országgyűlés törvény-cikkelye, artikulusa itt mondta ki, e falak között, hogy a protestánsok kijelölt helyeken immár építhetnek templomot, és azután ott – és csak is ott – tarthatnak istentiszteleteket, máshol sehol. Innen eredeztethető az artikuláris hely elnevezés.

Ilyen kijelölt hely volt Vas vármegyéjében Nemescső, és ilyen volt Nemesdömölkön az én egykori gyülekezetem temploma is. Mocsaras, rossz talajú, sokszor a leghitványabb területek voltak, melyeket kelleniül, de a törvény előírásainak megfelelően mégis kijelöltek a protestánsok számára.

Emlékszem, hogy amikor a konfirmandusoknak elmondtuk a gyülekezet történetét, még mi is megrendül-

tünk annak nagyszerűségétől, hogy milyen ünnepi napok voltak ezek mindazok számára, akik messzi földről érkeztek, hogy együtt, a gyülekezet közösségében hallják Isten igéjét.

Csak úgy feketélt az út az ünnepelőbe öltözött emberektől... Az óriási tömeg miatt a templomba nem juthattak be mindannyian. Ezért Dömölkön a templom mellett, a mostani benzinkút helyén álló temető sírjai között álltak a templomból kizsorszult emberek, hogy tanítóik vezetésével énekeljenek, imádkozzanak. Hogy így szenteljék meg az ünnepnapot. Mert a zsúfolt templomhajóba bár nem fértek be, nem tudtak együtt lenni a többiekkel, mégis együtt voltak akkor ott lélekben, imádságban.

Mindez eszembe jut, amikor a nemescsői artikuláris templomba a régmúlt idők felidézve gyalog, lóháton, szekéren vagy éppen kerékpáron érkezőket látom, amikor a hívekkel teli templomban immár a második istentiszteleten is úgy szól az Erős vár... ének, mint kevésszer istentiszteleteinken. Eszembe jut mindez akkor, amikor azokra a nehéz, mégis megtartóan ünnepélyes időkre így is emlékezünk.

A megtartó hit útjain

Artikuláris nap – 2015, Nemescső

▶ A magyarországi protestantizmus üldözésére emlékezve gyűltek össze az osztrák, a szlovén és a magyar evangélikusok szeptember 27-én a Vas megyei Nemescsőn. Legalább másfél ezer lutheránus látogatott el ezen a verőfényes vasárnapon az egykori artikuláris településre. A hitükért szenvedő, sok nehézséget vállaló hajdanvolt testvéreinkre emlékezve a környező településekről indulva sokan gyalogszerrel, lovon vagy éppen kerékpáron tették meg a templomig az utat.

▶ R riport az 5. oldalon

A migránshelyzet kezeléséről tájékozódott az EVT delegációja

▶ Dr. Olav Fykse Tvit, a genfi székhelyű Egyházak Világtanácsának (EVT) norvég főtájtára delegáció élén Magyarországra látogatott, hogy a menekültek helyzetéről és a közöttük végzett egyházi szolgálatról tájékozódjon. Szeptember 26-án, szombaton az Északi Evangélikus Egyházkerület székházában fogadta Fabiny Tamás, egyházunk diakóniáért is felelős püspöke és Buda Annamária diakóniai osztályvezető. A főtájtár kíséretében volt Doris Peschke, az Európai Egyházak Migrációs Bizottságának főtájtára, dr. Audeh Quawas, az EVT Végrehajtó Bizottságának jordániai tagja, valamint a kommunikációs osztály két munkatársa.

A vendéglátók vetített képek segítségével mutatták be azt a munkát, amelyet az evangélikus diakónia, valamint az egyes gyülekezetek és intézmények a menekültek között végeznek (képvüknön).

A főtájtár nagy elismeréssel fogadta a beszámolót, hozzátéve, hogy a külföldi sajtó kevésbé mutatta be az egyházak ilyen önzetlen szerepvállá-

lását. A beszélgetésben szó esett az egyház és az állam viszonyáról, valamint arról, hogy a nemzetközi szervezetek a jövőben miként segíthetik a Magyarországon átvonuló menekültek közötti egyházi szolgálatot.

Fabiny Tamás püspök kiemelte, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház komoly hagyományokkal rendelkező diakóniai munkája ezek-

FOTO: BALICZA MÁTE

ben a napokban miként egészül ki egy újabb munkággal. Örömmel adott hangot annak is, hogy ehhez az összetett feladathoz mind nagy tapasztalattal rendelkező szakembere-

ket, mind lelkes önkénteseket megtudtak nyerni. Szólt továbbá azokról az „érzékenyítő programokról”, amelyeket a gyülekezetekben és egyházi iskoláinkban kínálunk fel. Szó esett

arról is, hogy egyházunk az egyházi segélyszervezetek Act Alliance nevű nemzetközi hálózatában az Ökumenikus Segélyszervezeten keresztül vesz részt.

A találkozón jelen volt dr. Fischl Vilmos, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtájtára és Ódor Balázs, a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala külügyi irodájának vezetője is.

A nap további részében a delegációt fogadta Veres András megyés püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke és Bogárdi Szabó István püspök, a református egyház zsinatának lelkesi elnöke, valamint Rétvári Bence, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára. Végül a vendégek találkoztak Nógrádi György biztonsgápolitikai szakértővel is.

▶ Evangelikus.hu

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Köszönjük neked, hogy Jézus Krisztusban eltörölhetően kijelentted nekünk üdvözítő akaratot. Köszönjük, hogy létünk teljességéért a Golgotáig menően szerettél bennünket. Köszönjük, hogy könyörgésünket is annak tudatában mondhatjuk el neked, hogy te mindenben üdvösségünket munkáld, és létünk teljességét akarod ajándékozni nekünk.

Könyörgünk minden ember üdvösségéért. Azokért, akik vallásukat szeretetlenül gyakorolják; azokért, akik keresnek téged; azokért, akik eddig még nem hallották meg kereső szavadat; azokért, akik az átélte fájdalom miatt nem tudnak bízni benned.

Könyörgünk gyülekezetünkért, egyházunkért, az egész kereszténységért. Kérünk, add meg nekünk azt a bölcsességet, hogy tudjuk: mikor kell szólnunk, és mikor kell hallgatnunk; mikor kell cselekednünk, és mikor kell várakoznunk. Add nekünk Szentlelked egyesítő erejét, hogy a közöttünk meglévő különbségek gazdagítsák közösségeink életét, és ne szétválassanak bennünket.

Könyörgünk a világról, amelyet otthonul adtál nekünk, és azért, hogy gondozzuk és ápoljuk. Add nekünk, hogy meglássuk: saját, szűk környezetünkben is tudunk mit tenni a tisztaságért, az otthonosságért. Könyörgünk kiütréért abból a menekültválságból, amit átélünk, és ami még előttünk van. Adj készséget megbérlésre, leleményességet a szeretetben, emberséget a döntésekben.

Könyörgünk azokért, akik mások közönyétől, gonosz indulataitól szenvednek. Könyörgünk azokért, akik családjaikban szenvednek az erőszaktól. Könyörgünk azokért is, akik másokat bántalmaznak, kínoznak, vagy szeretetlenségükkel mélységbe taszítanak. Te gátold meg az emberi gonoszság és közöny hatalmát, és add, hogy mi magunk is a békeesség eszközeivé lehessünk közösségeinkben.

Könyörgünk a betegekért, a nincstelenekért, azokért, akiknek lelkét a gyász, az elhagyatottság fájdalma keseríti. Te adj vigasztalást, erősítést, reményességet mindenkinek, aki összetört az élet terhei alatt, aki legyőzhetetlen betegséggel küzd.

Mennyei Atyánk, könyörgünk végül eljövendő országodért, ahol színről színre láthatunk téged, ahol mindeneket a te végtelen szereteted tölt be, ahova mindannyiunkat vársz, hogy nálad legyen otthonunk. Amen.

SEMPER REFORMANDA

„Azután légy rajta, hogy te is mindenkinek add át magadat közösségre, és senkitől se különülj el gyűlölettel vagy haraggal: mert a közösségnek, szeretetnek és egységnek ezzel a szentséggel nem fér meg a viszálykodás és szakadárkodás. Mások hibáit és szükségét a szívedre kell vened, mintha azok a tied lennének, és minden képességedet latba kell vetned, úgy, mintha ez viszont az övék lenne, amiképpen Krisztus teszi ezt veled ebben a szentségben. Azt jelenti ez, hogy a szeretet által egymásba olvadjunk, sok darabkából egy kenyérré és itallá váljunk, saját egyéni formánkat elhagyjuk, és egy közös formát öltünk.”

▶ **Luther Márton:** Krisztus valóságos szent testének sacramentumáról (Wiczán Dezső fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 18. (HÁLAADÓ) VASÁRNAP – IKOR 1,4-9

Az elég jó gyülekezet

A VASÁRNAP IGÉJE

nebb, jobb, előbb legyen a mi gyülekezetünk élete.

Hogy azért kicsit kaotikus is ott Korinthusban minden? Hogy idővel átbillent a mérleg nyelve a másik oldalra a gyülekezeti életben? De legalább történik valami, ami nem engedi a tepedést, az elkényelmesedést, az elszürkületést.

Az elég jó gyülekezet. Mennyei az elég? Pál apostol szava kijózanító. Nem beszél arról, hogy lám, ez a számomra oly fontos gyülekezet, az én gyülekezetem itt tart, ide jutott, ilyen nagyszerűen növekedett, hanem egyszerűen a közösség összefüggésében áthelyezi a hangsúlyt a másik oldalra, s innen néz és látat mindent. „*Hálát adok értetek az én Istenemnek mindenkor azért a kegyelemért, amely nektek Krisztus Jézusban adatott.*”

Nem mondja jelentéktelennek mindazt, ami Korinthusban történik. Nem mondja azt, hogy csak látszat és kirakat, ami ott van és megvalósul a gyülekezetben, hanem felhasználja, hogy megértesse olvasóival a lényegét. A korinthusiak lelkesedését és lendületét nem törli le erőszakkal, hanem szelíden és okosan átformálja, hogy a súlypont Istenre tevődjön közöttük.

Dr. Pálhegyi Ferenc pszichológus egy tanulmányában ezt írja a nevelésről: öröklés húsz százalék, környezet húsz százalék, a többi kegyelem. Pál

pontosan erre a látásra hív minket, arra a felszabadító szemléletre, hogy a gazdag gyülekezeti élet forrása rajtunk kívül van. Ezért nem kell göröcsölni azon, hogy mim van, és minek vagyok híjjával, miben vagyok kevés, és miben vagyok gyenge, mit csinállok rosszul és esetlenül, miért nem mennek olyan jól a dolgok, mint máshol, miért nincs arányban a befektetett energiával az eredmény. A legnagyobb rész kegyelem!

S hiszem, hogy pontosan ez a látás az, ami megtart minket abban a jótékony feszültségben, amelyben megélhetjük hittünket, s átélhetjük a növekedést és a gazdagodást. Nem véletlen, hogy Pál összekapcsolja a kegyelmi ajándékokban való gazdagságot Krisztus Jézus visszajövetelének várásával. Valószínű, hogy a korinthusi keresztények figyelmen kívül hagyták, hogy a teljesség még hátravan, s talán így gondolkodtak: olyan gazdagságát éljük meg mi itt Korinthusban Krisztusnak, hogy mi szükségünk lenne ezek után az ő teljességben való megjelenésére?

Pál apostol azonban nem választja szét a kettőt. Talán nem visz tévútra, ha így értelmezzük gondolatát egy egyszerű bibliafordítás szavainak segítségével: Így hát az összes kegyelmi ajándék megvan közöttetek, és örömmel várjátok a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését. Ő tart meg; Pál így mondja: „*meg is erősít titeket mindvégig.*”

Sokszor gondoljuk, hogy erősek vagyunk, vagy azt, hogy erősnek kell lennünk, hiszen Isten maga is erre bízta minket igéjében. Az apostol megint csak áthelyezi a súlypontot a másik ol-

dalra. Nem a karizmák tesznek erőse, nem a különleges lelki jelenségek erősítik meg, az erő forrása nem ebben van, hanem öbenné, aki megerősít minket.

A hálaadás szavai. Pál apostol hálaadó szavait magasztalással zárja. Annyi minden van mögöttünk, amit szeretnénk megőrizni vagy éppen kitörölni. Annyi mindent kaptunk, amit szeretnénk megtartani, de végül el kell engednünk. Annyi mindenre vagyunk büszkéek, s annyi hiány felett keserünk. Az ajándékba kapott mélységek és magasságok szent pillanatai, a veszteségek és a nyereségek, a hiány és a bőség mind azért adatik, hogy Isten munkálkodása nyomán formálódjon rajtunk egy új, Krisztussal közösségben élő ember arca. „*Hűséges az Isten, aki elhívott titeket az ő Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre.*”

A Tolna megyei Murgán, ahol a kitelepítés után alig maradt evangélikus – bár a faluban állt még a templom –, az istentiszteleteket egy régi sváb parasztházban tartottuk. Általában hárman voltunk, és mindig sokat énekeltünk. A tört magyarsággal beszélő gyülekezetnek nagyon fontosak voltak a német énekek. Egyet sosem hagytunk ki. A fekete ünnepi ruhába öltözött svábok elerőtlenedve sem hagyták elfelejtődni a tapasztalást, hiszen ez volt és maradt a tájékozódásuk alapja: „Gott ist getreu.” Hű az Isten.

■ BARANYAYNÉ ROHN ERZSÉBET

Imádkozunk! „*Még egyet kérek, Istenem, / Hogy tarts meg mindig nálad, / És ne engedj elcsüggednem, / Ha gonosz lélek támad. / Biztass: »Ne félj!« Védj és segélj! / Kelj híved oltalmára! / Így is teszel. Velem leszel, / S én áment mondok áldva.*” Amen. (EÉ 332,4)

„Igaz világosság te vagy”

▶ **Reggeltől estig. Mai írásunkban olyan énekekkel foglalkozunk, amelyek szövegei imádságként segítenek abban, hogy méltó módon indítsuk vagy zárjuk a napot. Ahogy Jézus buzdít: „...amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” (Jn 16,23)**

Különböző szerkesztési elveket követve számos napszaki énekünkről volt már szó a *Cantate* rovatban (EÉ 101, 103, 104, 105, 106, 107; 123, 124, 125, 126, 127, 128; GyLK 790, 791, 793; 794). Most az eddig kimaradt közül a legértékesebbeket mutatjuk be.

Az *Ó, felséges Atya Isten* (EÉ 91) kezdi a reggeli énekek sorát. Mintája az *Otče Bože všemohoucí* kezdetű, biblikus cseh nyelvű ének, amely huszita előzmények után már a *Cythara Sanctorum* (Tranoscius) első kiadásában megjelent (1636). Magyar fordítása felbukkan a kézirat *Eperjesi graduálban* (1635), később pedig tartalmazza a *Zöngedező mennyei kar* (1692–1696) és az *Új zengedező mennyei kar* (1743) is. Tíz versszakában minden valóban fontos kérést megfogalmaz. A *Dunántúli énekeskönyv* (1911) *Payr Sándor* átdolgozásában adja közre; mostani gyűjteményünkben nyolc versszakot találunk (a 3. és a 10. nincs benne).

Az ének nagy ívű dór dallama valóban olyan, mint a nap felkelése és lenyugvása. A *re-la-do* indítás az első tónusú antifónák kezdetét idézi; a második sor a csúcshangok érintése után a kvinten (a domináns hangnemből) zár; a harmadik sor pedig lefelé lépegető skálával éri el az alaphangot.

A vers különleges, háromsoros strófája – a8, a8, a8 – megegyezik a *Dies irae, dies illae* szekvencia formá-

jával. Ebből következik, hogy a szekvencia alapján keletkezett utolsó ítéletes szövegek (EÉ 495 és 496) is reggeli énekünk dallamával kapcsolódnak össze.

Az énekkincs évszázadokon átívelő stabilitását jelzi, hogy a *Jézus Krisztus, szép fényes hajnal* (EÉ 92) nemcsak mai énekeskönyvünkben, hanem az *Eperjesi graduálban* is közvetlenül követi az *Ó, felséges Atya Isten*. Érdekes, hogy ez az ének is háromsoros: a9 (4,5), a8 (4,4), a8 (4,4).

A nemzetközileg is elterjedt „Hajnal-dallamot” általában az *O aurora lucidissima, Mater Christi, virgo pia* himnuszról származtatják. A himnusz eredetileg Máriát dicsőítő adventi vers. Ebből keletkezett a *Der Tag vertreibt die finstre Nacht* hajnalhirdető ének, amellyel régen a városokban jelezni szokták a reggelt, a munka megkezdésének idejét.

A 16. századi *Jézus Krisztus az igaz hajnal* tudatos protestáns vers: a hangsúlyt Szűz Máriáról kizárólagosan Jézus Krisztus személyére helyezi át. Ennek helyét foglalja el a 17. század fordulójától a *Jézus Krisztus, szép fényes hajnal* kezdetű, öt versszakos, tartalmában egészen önálló ének (énekeskönyvünk ebből négy strófát közöl).

A *mi* végű (fríg vagy harmadik tónusú) dallam különlegessége, hogy nem azonos a kezdő- és záróhangja: ez egyértelműen mutatja a gregorián eredetet (a *re* kezdés olyan, mint-

ha lendületet vennénk). Az énekeskönyvünkben közölt dallam két forrást is követ: a *Cantus Catholicit* (Nagyszombat, 1651) és a kolozsvári énekeskönyvet (1744).

Folytassuk a sort az esti énekekkel. A *Szentháromság egy Istenség* (EÉ 108) egyike *Luther Márton* három himnuszfordításának. Az *O lux beata Trinitas* Szentháromság-himnusz átdolgozása *Der du bist drei in Einigkeit* szövegkezzel jelent meg a Klug-énekeskönyvben (1543). Ez a gyűjtemény nem ad dallamot, mert feltételezi, hogy mindenki ismeri az eredeti himnusz (GyLK 666). A Babst-énekeskönyv (1545) viszont egy igen melizmatikus dallamot tesz közzé, mely felveti a kérdést: húsz év alatt Luther elfelejtette volna azt, amit annak idején *Thomas Müntzer* himnuszfordításainak hibájával felrőt?

A Luther korábbi elképzelése szerinti (lásd EÉ 131, 231) egyszerűsített dallam csak három generációval később, *Johann Hermann Schein* műhelyében születik meg (*Cantionale*). Schein zseniálisan alkalmazza azokat az elveket (például szillabikussá teszi a szövegkezelést), amelyeket Luther annak idején követendőnek tartott. Érdekes viszont, hogy a németek a mai napig a himnusz dallammal közlik az éneket (EG 470).

A Luther-korál a *Dunántúli énekeskönyv Új részében* jelent meg először magyarul, *Schulek Tibor* szép és az eredetihez hű fordításában (Dt 1955, 717). Mostani énekeskönyvünk ezt veszi át.

A *Krisztus, ki vagy nap és világ* (EÉ 109) a *Christe qui lux es et dies* himnusz egyik szövegváltozata. A komplementárium (napzáró zsolozsma) részét képező himnusz német terüle-

CANTATE

ten is gyülekezeti énekké vált: *Christe, du bist der helle Tag* (EG 469).

Énekeskönyvünknek az 1744-es kolozsvári énekeskönyv alapján közölt dallama lényegében azonos a *Pueri Hebraeorum* antifónával; különlegessége az, hogy ötsoros (míg a szöveg négy sorra terjed). Erre a tágításra a német verzió, *Cyriacus Spangenberg* dallamváltozata adja meg a lehetőséget hosszú, melizmatikus negyedik sorával.

A magyar fordítások története igen szerteágazó: három szövegvariáció is létezik (leginkább a második sor különbözősége szembetűnő). Ebből két változatot párhuzamosan használtak a 17–19. században: az *Új zengedező mennyei kar* mindkettőt tartalmazza.

Lássuk most először a mi nyolcstrófás változatunk egyik kimaradt szakaszát. „Nehéz álom el ne nyomjon, / Az ellenség meg ne csaljon, / Testünk hozzá ne hajoljon, / És haragodba ne hozzon.” (ÜZMK 1743, 559., 3. versszak)

Zárásként pedig álljon itt válogatás a tízstrófás versből: „Krisztus, ki vagy nap és világ, / Mennyországra út, igazság, / Hozzád kiált mind a világ, / Mert csak te vagy érte váltság. // Reád hagytuk mi magunkat, / Jól tudod gyarlóságunkat, / Viseld aképpen gondunkat, / Hogy vehessük országodat.” (ÜZMK 1743, 558. – Dt 1955, 717., 1., 6. versszak)

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

„Az eső nem jön át rajta, de Isten áldása igen!”

Hálaadó istentisztelet Kecskemét nyitott templomában

▶ **Évtizedes munka befejeződéséért adtak hálát szeptember 27-én, vasárnap a kecskeméti evangélikusok. A templom tetőszerkezetének teljes felújítását önerőből végezte el a gyülekezet. A terményáldással egybekötött ünnepi istentiszteleten Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel.**

Az új réztetőt már szeptember 19-én, az *Ars Sacra* programsorozat keretében tartott *nyitott templom* rendezvényen megcsodálhatták a jelenlévők. Székely Gábor művészettörténész – úgy is, mint a gyülekezet presbitere – minden apróságra kiterjedő idegenvezetése során az *Ybl Miklós* tervezte épület megannyi titkával ismertette meg az érdeklődőket.

A híros városban nincs hagyománya az országszerte sok helyen bő fél évtizede meghonosodott kezdeményezésnek: az evangélikusokon kívül csak az adventisták csatlakoztak az *Ars Sacra* sorozathoz. *Luther* mai követői viszont már másodszor tarták szélesre a templom kapuit, és várták programokkal a betérőket.

A szolgálattevőkön kívül fiatalok és idősebbek, egyedülálló és kisgyermekes családok egyaránt éltek a lehetőséggel, és nem csak gyülekezeti tagok. Néhányan – késő délutáni, kora esti

sétájukat megszakítva – a kiszűrődő fényeket látva és az orgonaszót hallva spontán tértek be Isten hajlékába.

A hangszerek királynőjét *Oroszné Tornyai Lilla* kántor szólaltatta meg. Ugyanő vezette a gyülekezet *Glória énekkarát* is, mely nemcsak koncertet adott, de közös éneklésre is hívta a megjelenteket. Az *Evangélikus énekeskönyv* néhány dallamát mindenki együtt zengte velük. Később *Katona József* gyülekezeti tag közreműködésével ifjúsági gitáros énekek is felcsendültek, melyekbe szintén bárki bátran bekapcsolódhatott.

A templom ugyancsak nemrégiben felújított és átalakított karzatán *Károlyi György* festőművész kiállítását *Kis János* igazgató lelkész és *dr. Károlyfalvi József*, a gyülekezet jegyzője nyitotta meg.

„Gyönyörű réztető csillog a templomon: az eső nem jön át rajta, de Isten áldása – hisszük – igen!” – kezd-

FOTO: AGÁRDI ILDIKÓ

te prédikációját szeptember utolsó vasárnapján *Gáncs Péter* püspök, majd *Kis János* lelkész istentiszteletkezdő szavaira utalva azzal folytatta igehirdetését, hogy ha egy épület tetejével baj van, akkor alatta bármiféle erőfeszítés hiábavaló. „Az ember esetében pedig – szötte tovább gondolatmenetét – *bent* kezdődnek a bajok. Ha nem látjuk meg Isten áldását, és emiatt megkeményedünk, akkor hálátlanává válunk, és az életünkben eltűnik a felszabadult öröm, amelyre Isten hív bennünket”

A Déli Egyházkerület püspöke Salamon király templomszentelési

imájából idézett (1Kir 8,29), a *Korinthusiakhoz írt második levélből* pedig az adakozás áldásáról szóló részt emelte ki (2Kor 9,6–11.15), különösen is hangsúlyozva az istentisztelet meghívóján is olvasható szakaszt: „*Hála legyen Istennek kimondhatatlan ajándékáért!*”

Akkor érdemes meghallani vasárnap a harang hívogató szavát – hangsúlyozta a püspök –, ha tudjuk, azért megyünk a templomba, mert örülni akarunk együtt, egymásnak – és Isten kimondhatatlan, megfizethetetlen, megvásárolhatatlan ajándékának, amelyet ingyen ad, szeretet-

ből, és amelyet egyedül kegyelemből, a hit által kaphatunk meg.

Igehirdetését egy templomot újrászentelő áldással zárta Gáncs Péter, aki az elmúlt években többször is szolgált Kecskeméten: 2012 szeptemberében itt iktatta újra egyházkerületi felügyelői tisztségébe *Radosné Lengyel Annát*, 2013 októberében pedig a templom felszentelésének százötvenedik évfordulója alkalmából tartott hálaadó istentiszteleten prédikált.

A templom tetőszerkezetének felújítása tíz éve a torony felújításával kezdődött. Akkor a munkát elvégzésével megbízott *Bocskár Sándor* épületbádogos – református presbiter – úgy fogalmazott: ha még egy évet vártak volna, beszakadt volna a torony. Az egész fedélszékét ki kellett cserélnie, azután pedig a tanítványai a templom tetején több mint nyolcszáz négyzetmétert borítottak be rézzel, így szüntette meg mindenhol a beázást.

A *teremtés hetének* kezdetén az aratásért is hálát adtak a kecskeméti. A gyülekezeti tagok által hozott terményeknél *Kuti József* református elnök-lelkész (*képünkön középben*) is áldást mondott. *Kis János* lelkész *Krett György* felügyelő köszöntötte hatvanadik születésnapja alkalmából, a szeretetvendégség keretében pedig egy fát is elültetett a gyülekezet.

■ VITÁLIS JUDIT

A *fóti templomok éjszakája* programnak idén szeptember 19-én az árnyjáték volt a fénypontja. Már a nyári ifjúsági táborban foglalkoztunk a bennünk lévő, egymástól elválaszthatatlan ellentétekkel. Ahogyan a fény és az árnyék összetartoznak, úgy van jelen életünkben a sírás és a nevetés, a születés és a halál, a hallgatás és a beszéd, a szeretet és a gyűlölet.

A sort folytathatjuk, miként *A prédikátor könyvének* harmadik fejezete is csokorba gyűjti mindazt, aminek

Templomok fóti éjszakája

„megvan a rendelt ideje az ég alatt”. Végül ez a szentírási szakasz lett az árnyjáték vezérfonala.

A sokféle élethelyzetet erőteljes mozdulatok kimerevítésével állóképpé formálták a fiatalok. Ezeket három fázisban le is fotóztuk. Míg szólt a zene, és lassan peregték a képek, módunk volt befelé figyelni. Énünknek nem csupán látható, fényes, hanem rejtett, árnyékos oldalára. Fölkereshettük tehát egzisztenciánk külvárosait is.

„Az árnyék sűrűségében meglapul valami ismeretlen” – hallhattuk később *Petőcz András* versében (*Zárójelvers op. 89.*) a *Hajnaltól hajnalig* című versösszeállításunk keretében.

Kísérhettük a fény útját, belekapaszkodva az újrakezdés minden reggeli ígéretébe: „A felső fénybe ér a szenvedély, / az árny a felső fénybe ér, az éj / s minden hiány a felső fénybe ér.” (*Weöres Sándor: A felső fény*)

■ DR. CSERHÁTINÉ SZABÓ IZABELLA

Tizennyolc kilométernyi emlékezés

Nem tudom és nem is akarom kivonni magamat nemescsói artikuláris napunk hatása alól. Amikor e sorokat írom, még érzem a lábaimban a tizennyolc kilométeres gyalogút fáradtságát, de a szívemet betöltő örömet is. Lélekemelő volt látni, ahogyan egymás után kétszer is zsúfolásig megtelt a templom, és hallani, ahogyan felcsendültek benne három nyelven a közös Istent dicsérő énekeink.

A meteorológiai előrejelzések rossz időt ígértek. Az előkészületek időszakában a tomboló szél és az eső bizony komoly akadály volt Nemescsóban. A hatalmas sátor felállítását az eredetileg tervezett napon lehetetlenné is tette. Aztán mégis minden időben elkészült.

Vasárnap hajnali ötkor mély sötétben találkoztunk Bükön, hogy az első útszakaszon elinduljunk Csepregre, a valamikori evangélikus fellegrába. Megérkezve a Szent Miklós római katolikus templomba, különös érzést jelentett szólni arról, hogy az a templom, ahol éppen emlékezünk, a lutheri reformáció és a hazai protestáns történelem kimagaslóan fontos helye volt.

Valaha az egyik legfontosabb lutheránus központ működött ott olyan főiskolával, ahol tanárok, jogászok és lelkészek kaptak képzést, és ahol a későbbi híres soproni polgármester, *Lackner Kristóf* is tanult. Nyomdája is volt a közösségnek, amelyre a reformált hit igazságait igyekeztek

mind többek számára elérhetővé tenni. Egykor ott, abban az épületben tartották a csepregi zsinatot is, amelynek szomorú eredménye lett, hogy a reformáció magyarországi népe szétvált, és két protestáns egyházként, evangélikus és református közösségként élt tovább.

Persze szó esett a városban és a gyülekezetben történt borzalomról, az 1621-es vérengzésről is. A rekatolizációs célokat kítűző Habsburg-hatalom „megbűntette” Csepreget. A városba betörve kardélre hányták és legyilkoltak 1223 embert, közöttük 300 diákot és a gyülekezet akkori esperes-lelkészét, *Zvonarics Imrét* is.

Engem személyesen is mélyen megérintett ez a közel négyszáz évvel ezelőtti történet, hiszen nekünk, mai evangélikusoknak szó szerint és biológiailag is ők voltak a felmenőink. Családtörténeti kutatásokból állt össze bennem, hogy az egykori gyülekezeti tagjaival együtt mártírrá vált lelkész a tizenkét generációval előttem élt egyik egyenes ági felmenőm, *Zvonarics Mihály* testvére.

Evangélikus mártírjaink emlékére gyertyát gyújtottunk. A rövid főhajtatás és koszorúzás után indulnunk kellett tovább, mert nagyon távol volt még Nemescsó. A templomból kilépve láttuk, hogy kezd világosodni. Gyönyörű erdei utakon haladtunk, itt-ott néhány szarvasbikát és őzet is láthattunk.

Örömmel tapasztaltuk, hogy eső-kabáttra nem volt szükségünk, sőt re-

ményen felül kellemes volt az időjárás. Még a nap is ránk mosolygott. Sokan így fogalmazták meg, hogy „jól imádkoztunk”. Biztos vagyok benne, hogy sokan imádkoztak az egész napért és benne a jó időért is, de azért azt jó tudatosítanunk, hogy nem az imádságaink voltak jók, hanem az Isten.

Sokaktól kaptam azt a visszajelzést, hogy nagyon erős tempót diktáltam az élen, amelyet csak kevesen tudtak követni. Mentségemre szóljon, hogy időre meg kellett érkezmem, hogy a szépen felújított Sztróky-házban rendezett kiállítás megnyitóján már ott lehessenek. Az Evangélikus Országos Múzeum és a Soproni Evangélikus Gyűjtemény szakemberei magas színvonalú egyháztörténeti kiállítást rendeztek be, hogy a vendégek jobban megérthessék azt a kort, amelyre emlékeztünk. *D. Keveházi László* nyugalmazott lelkész és egyháztörténész megnyitóbeszédében így fogalmazott: „Az artikuláris idő a gyászévtizedet követő gyászévszázad volt, amelyben azonban volt néhány menedékhely.”

Menedékhelyet jelentett a nemescsói és a néhány más artikuláris templom, ahol szabad volt evangélikusoknak istentiszteletet tartaniuk. A mai Magyarország területén mindössze négy ilyen kijelölt artikuláris település létezik, mind a négy a Dunántúlon, mivel ebben az időben az ország jelentős része török megszállás alatt állt.

Akkoriban az evangélikusok nyilvános istentiszteleteire csak komoly áldozathozattal lehetett eljutni. Eleinknek rá kellett szánniuk az időt és a fáradságot. Isten azonban megáldotta őket. Nemcsak megpihenhettek a templomi csendben, de átérték a közösséget, az összetartozást nehezségeik között, és amikor anyanyelvükön hallhatták az ígét, az erőforrás, vigasztalás és reményforrás volt számukra.

Az élet más területein is megtapasztaljuk, hogy amiért áldozatot hozunk, annak az értékét jobban értjük és becsüljük. A piaci árrendszert úgy működik, hogy ami nehezebben elérhető, vagy amiből kevesebb van, az felértékelődik, amiből több áll rendelkezésre, annak az ára csökken. A piac már csak ilyen.

Nagyobb baj, hogy a piaci szabályok sokszor félrevezetnek minket. Azzal, hogy azt hisszük, hogy az ár és az érték mindig együtt mozog. Pedig ez nem így van. Lehet valami akkor is értéktelen, ha kevés van belőle, és az ára az égbe szökött, és lehet valami akkor is értékes, ha bőven van belőle, és az ára alacsony, vagy ha az emberek nem becsülik sokra.

Az artikuláris naphoz visszatérve: fontos leszögezni, hogy ma összehasonlíthatatlanul jobb helyzetben élhetünk, mint egykori elődeink. Az a tény, hogy a valamikori artikuláris Nemescsó vonzáskörzetében három országban több mint száz evangélikus templom áll-

ÉGTÁJOLÓ

hat, és Isten ígéje sokkal könnyebben elérhető, az ígét nem tette kevésbé értékessé. Isten ígéjének értéke éppúgy nem függvénye a templomok számának, mint ahogy annak sem, hogy az emberek miként értékelik.

A régiek áldozatkészsége azonban rávilágít arra, hogy Isten ígéjének megbecsülésében van mit tanulnunk tőlük. Nem kell minden vasárnap tíz kilométereket gyalogolnunk, órákat lovas kocsin zötykölődnünk, hogy evangélikus istentiszteleten vegyünk részt. Ma fizikai értelemben közelebb élhetünk a templomokhoz, könnyebben elérhető, hallható számunkra Isten ígéje. Becsüljük meg, és éljünk az ajándékul kapott szabadságunkkal és lehetőségeinkkel!

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Hitelesség, szolidaritás, befogadás

Diakóniai ünnep, avagy szíven ütő igék 2015 Magyarországon a migrációs válság napjaiban...

► **Sztehlo Gábor születésnapján, szeptember 25-én minden évben istentiszteleten hajt fejet a Magyarországi Evangélikus Egyház néhai lelkesének embersége, kivételes nagysága előtt. Ez a nap egyházunkban néhány éve a szeretetszolgálat ünnepe, a diakónia napja, így ilyenkor további események helyszíne is a budapesti Deák téri evangélikus templom.**

A téren 2009-ben állították fel *Vigh Tamás* szobrászművész alkotását, azt a különleges szobrot, mely úgy ábrázolja *Sztehlo Gábort* – az embermentőt, a Világ Igazát, az üldözötteket befogadó gyermekotthonok, majd a Gaudiopolis gyermekközösség alapítóját –, mint magát a menedéket: a viharban Luther-kabátja alá rejt a gyermekeket, így óvja életüket, miközben ő maga szembezáll a pusztító, gyilkos hatalmakkal.

A diakónia napjának egyik látványossága idén a téren felállított sátor volt, benne egy hosszú, megterített asztal, rajta papírtányérok, papír evőeszközök. Délelőtt 10 és este fél 7 között várták ide az embereket. Az arra sétálók – az eső miatt a szokásosnál kevesebben – bepillantva a sátor tető alá meglepetéssel tapasztalhatták, hogy nem ételosztás helyszínére érkeztek. Színes filctollat és egy ismerető lapot kaptak a kezükbe, és a szervezők kedves invitálását hallhatták: jöjjenek közelebb, és írják le, mi az, ami számukra megfizethetetlen.

Johannes Volkmann nürnbergi művész projektjével a világ számos országában járt már, és mindenütt ugyanezt a kérdést tette föl: „Mi az, ami az Ön számára megfizethetetlen?” A válaszokat a tányérokra és a papír evőeszközökre lehetett felírni – talán nem meglepő, hogy a *szerelem, otthon, mosoly, béke, nyugalom, hűség, család, egészség, biztonság, a barátaim* szavak kerültek rájuk...

Volkmann, a nürnbergi Papírszínház megalkotója 2008–2009 folyamán a gazdasági válságról elgondolkodva fogalmazta meg magában ezt a kérdést. Az installáció Nürnbergből indult el világjáró útjára, majd Spanyolország, Írország, Ecuador, India, Palesztina, Egyiptom és Kína utcáin, főterein tűnt fel. Az ötlet megálmodójának célja, hogy az így elkészülő anyagból színházi előadás születessen.

A templomban a diakóniai intézményekben dolgozó munkatársak, önkéntesek és az otthonok lakói először istentiszteleten adtak hálát az el-

múlt év áldásaiért. Az igehirdető *dr. Fabiny Tamás* diakóniáért felelős püspök volt, aki az ünnep igéit (Ézs 58,6–12; Jak 1,27 és Jn 17,15–19) választotta textusként. Rámutatott: valamennyi felolvasott ige szíven ütő 2015 Magyarországon, Európában. Nem mondhatjuk, hogy ezek az igék nem vonatkoznak ránk. Csak akkor lehet hiteles az istentiszteletünk, ha ezeknek a fényében cselekszünk. A püspök idézte a mártírhalt

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

német evangélikus lelkészt, teológust, *Dietrich Bonhoeffert*, aki így figyelmeztetett nem sokkal halála előtt: „Csak aki a zsidóként jajsót kiált, az énekelhet gregorián!” Súlyos szavak. Súlyos történelmi helyzet aktualizálja az igéket és e mondatot.

Fabiny Tamás további lélekbe markoló irodalmi idézetekkel világított rá keresztény felelősségünkre és diakóniai szolgálatunk mibenlétére: az igazságért, az üldözöttekért szót kell emelni. Jövőre *Tours-i Szent Márton* emlékére lesz a katolikus egyházban. A szent példája legyen szemünk előtt – hívta fel a figyelmet –: ő kettéhasított katonaköpenyét, és egyik felét odaadta a földön vacogó koldusnak.

A „mesélő kedvében” lévő püspök – aki magát említette ekképpen – a továbbiakban idézett *Mikszáth Kálmán*, *Lev Tolsztoj* és *Móra Ferenc* egy-egy no-

vellájából is. Ami közös volt bennük: a történetek hősei is adtak, méghozzá a legtöbbet – irgalmat és odafordulást.

Példák ezek a krisztusi szeretet gyakorlásáról. Hiszen nem tudjuk, mikor kinek a képeben találkozunk Krisztussal... Rászoruló emberek áruhájában jár köztünk, s rajta, Jézuson segítünk, ha embertársunkon segítünk. *Erich Fromm*, a neves pszichológus a létezés és a birtoklás embereiről szólva arra figyelmeztet: ta-

voltak. Az alkalmon a *Lajoskomáromi evangélikus fúvószenekar* szolgált *Decmann Erzsébet* vezetésével.

Az istentisztelet keretében, az úrvacsora után adta át *Buda Annamária*, az országos iroda diakóniai osztályának vezetője egyházunk diakóniai bizottságának elismeréseit. Az év diakóniai munkatársa *Laborci Géza*, az Oltaim Szeretetszolgálat intézményvezetője, a Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze és *Szekecs Mihályné*, az Élim Evangélikus Szeretothon szakácsnője lett. Az év intézményvezetője – e díjat 2014 decemberében alapította az országos presbitérium – *Sztojanovics András*, a budapesti Sarepta-szeretothon igazgató lelkésze, az év diakóniai önkéntese *Kovács Tiborné* (Orosháza) és *Bogár László* (Élim). Az év szponzoraként *dr. Fábrián Gábor* fogszakorvost (Élim) és *dr. Szollár Istvánt* (Tótkomlós), a mezőhegyesi filia tagja), valamint a Bajor Diakóniai díjazták.

Elbúcsúztatták az idén nyugdíjba vonulókat is: *Bogár Ágnes* és *Szente Béláné* munkája elismeréseként virágot, ajándékot vehetett át.

A délelőtti záró felvonásaként *Birgit Löwe*, a Bajor Diakónia elnökségi tagja tartott előadást, melynek címe az év igéjére (*„Fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott titeket Isten dicsőségére”*) utalt: *Befogadás vagy integráció mint a minőségi diakóniai munka kihívása*. Az előadó mint az igéből következő keresztény megbízatásunkról szól a szükséglet szenvedők befogadásának és a szolidaritásnak a fontosságáról. Mint kifejtette, ez a feladat nem könnyű vállalkozás: szüntelen küzdelem. A befogadás szemléletmód.

Löwe asszony idézte az ENSZ-nek a fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezményét mint annak dokumentumát, hogy az érintett emberek körében erősíteni kell az összetartozás élményét, valamint hozzá kell segíteni őket, hogy önmagukról rendelkezessenek, hiszen az egyén élete csak társadalmi vonatkozásban értelmezhető. A múltban a diakónia gondoskodást, gondozást jelentett, ma ehhez hozzátevéődik a személy erősítése és önreprezentációjának lehetővé té-

tele. Ahol a befogadás kérdése felmerül, ott szükség van a diakónia munkájára – húzta alá *Birgit Löwe*.

Érvényes ez a fogyatékosokkal élőkre, a pszichés betegek, a migrációs háttérrel jövőkre, a szegényekre, az eltérő kultúrával rendelkezőkre és a mélyszegénységben élők egyaránt. A megbélyegzést meg kell szüntetni, és mindenkit hozzá kell segíteni ahhoz, hogy saját ügyének részese legyen. „Célunk – mutatott rá az előadó –, hogy a befogadást mint társadalmi modellt átültsük”

Végül a diakóniai vezető a jelenleg tapasztalható válsághelyzetről szólt a diakónia összefüggésében. Mint elmondta, nem becsüli alá a problémát és a kihívást, amely előállt azzal, hogy a menekültek elárastották a kontinentet. Döntő többségük pedig bevallotta Németországban akar letelepedni. Mégis érvényes a bibliai ige felszólítása a befogadásról.

A Bajor Diakónia – emlékeztetett – tavaly megfogalmazott egy tézist, amely szerint „igen, mi menedéket adó ország vagyunk”. S bár a feladatok mennyisége óráról órára nő, biztos, hogy ezt is meg tudják oldani. A menekültek tapasztalataikkal gazdagítják majd országukat, társadalmukat. Összefogásra van szükség, de ehhez a keretet a befogadásra buzdító ige nyújtja. „Ne veszítétek el a bátorságot, a bizalmat, a sikerbe vetett hitet, fogadjátok be egymást!” – zárta előadását *Birgit Löwe*.

A templomi alkalom legvégén *Krámer György* országos irodaigazgató reagált a nap történéseire, köszönte meg a diakóniai intézmények valamennyi dolgozójának áldozatos munkáját, továbbá méltatta az országos iroda diakóniai osztályának eredményeit, illetve *Buda Annamária* osztályvezető és munkatársai fáradozását.

A szakadó esőben és hideg szélben csak a koszorúkat elhelyező egyházi vezetők, illetve a szervezetek – köztük a *Sztehlo Gábor Alapítvány* – képviselői vonultak ki a *Sztehlo-szoborhoz*. Az ilyenkor szokásos fúvószena, a *Himnusz* és a *Sztehlo Gábor* otthonában énekelt, *Ó, terjeszd ki, Jézusom...* kezdetű ének is a templomban hangzott el.

A Deák téri *Insula Lutherana* átépítése miatt idén a rendezvényhez kapcsolódó állófogadás a közeli Akváriumban zajlott.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

A remény válaszainak bennünk kell megszületniük

► **A megújulás reménye a keresztény társadalmi jelenlétben címmel nemzetközi ökumenikus közéleti konferenciát rendeztek Budapesten. Miből, hogyan jön a remény és a megújulás? Hogyan álljon helyt a keresztény hívó a világ napi sodrásában? A Keresztény Demokrata Fórum (KDF) és a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) két-napos rendezvényén ezek és hasonló kérdések kerültek terítékre szekciószerűen és a pódiumbeszélgetésen. A konferencia szeptember 26-i záróbeszédének elhangzott: nemcsak reményünk van a megújulásra, hanem felelősségünk is a megújításra.**

Ifjúsági nappal vette kezdetét a konferencia szeptember 25-én, pénteken a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán. Itt a hívó fiatal szakértők és érdeklődők hat szekcióban elemezték a keresztény társadalmi jelenlét megújulásának lehetőségeit a következő stratégiai területeken: média és misszió, ifjúság és elköteleződés, család és hivatás harmóniája, társadalomkutatás és tervezés, hit és közélet, kereszténység és Európa.

A szombati plenáris tanácskozást *Bolyki Balázs* gospelénekes zenés szolgálata és *Nobilis Mária* budapesti plébános elmélkedése nyitotta meg, Jn 12,24-ből kiindulva: „Bizonny, bizony, mondom nektek: ha a búzaszem nem hull a földbe, és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz.” (Szent István Társulat ford.) Időnként olyan lépést kell vállalni a remény érdekében, amely teljesen logikátlan – fogalmazta meg

Márió atya –, ez pedig teljes belső irányváltást igényel. *Szécsi Árpád*, a KDF elnöke köszöntő szavaiban a konferencia szimbólumgazdagságára hívta fel a hallgatóság figyelmét: a református székház patinás dísztermében a jövőbe mutat a logóval együtt kivetített, modern QR-kód. *Dr. Galgóczy Gábor*, a KÉSZ elnökhelyettese az elkötelezett, hívó fiatalokat szólította meg, akik szerinte alapkövei lehetnek a jövőbe vetett reménynek.

A megnyitót követően vette kezdetét a várt kerekasztal-beszélgetés, amelyben *Baritz Sarolta Laura* közgazdász, domonkos nővér, *Bolyki Balázs* gospelénekes, *Borókai Gábor*, a *Heti Válasz* főszerkesztője, *dr. Horváth János* utazó nagykövet, egykori parlamenti korelnök, *Novotny Zoltán* sportriporter, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke és *dr. Velkey György*, a Magyarországi Re-

formátus Egyház Bethesda Gyermekkorházának főigazgatója vett részt. A beszélgetést *Kocsis Éva*, a Kossuth rádió felelős szerkesztője moderálta.

Honnan jön az erő, amely megtart, amely biztonságot ad, és határozottá tesz? – a beszélgetés első felében erre adták meg a maguk válaszait a meghívott vendégek. A kerekasztal-beszélgetés második részében *Kocsis Éva* a hitből fakadó tettekről kérdezett: mikor kell egy kereszténynek megszólalnia, mikor kell hallgatnia? Hogyan tudja másoknak átadni a hitét?

Bolyki Balázs szerint az önzonosság, amelyben a sebein keresztül kommunikál a másik emberrel, megkerülhetetlen ebben a kérdésben, hiszen csak ezzel együtt tud Isten eszköze lenni. *Horváth János* arra hívta fel a figyelmet: fontos, hogy meglegyen bennünk a kíván-

csiság a másikra, arra, hogy megértsük, mi zajlik benne; ne álljunk be azok közé, akik túlharsoják egymást.

Novotny Zoltán – evangélikus presbiter – a megújulásra való törekvés mellett az értékek megőrzését emelte ki, valamint arra biztatta a hallgatóságot, hogy ki-ki találja meg, mit bízott rá Isten. A sportriporter *Csuka Zoltán* versét s benne *Luther* híres mondását idézte – „Itt állunk, másként nem tehetünk” –, arra utalva, hogy ne csak definiáljuk a feladatunkat, hanem legjobb tudásunk szerint álljunk is helyt benne.

Kora délután a pénteki ifjúsági nap szekcióinak összefoglalói következtek. A szombati pódiumbeszélgetés és a tanácskozás több anyaga elérhető a konferencia honlapján (www.megujulasremeny.hu) és Facebook-oldalán.

■ LAZA DOMINIKA

A megtartó hit útjain

Artikuláris nap – 2015, Nemescső

„A templom falán folyt le a vér, de erről persze most nem fogok beszélni” – mondta Szemerei János. Alig múlt el hajnali öt óra. A nyugati égbolton még éppen látszott a nyugvó hold valószínűtlenül vörös karimája, keleten pedig a feneketlen, sötét éjszakával birkózott a pirkadat. Egyházunk Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületének püspöke tiszteletet parancsoló lendülettel diktálta a tempót. Gyalog baktattunk Bükrről a szomszédos Csepregre, bő öt kilométer az út, a csepregi katolikus plébános és a helyi evangélikusok hat órára vártak minket. Igyekeznünk kellett.

Tizenkét Celsius-fokban és erős szembeszélben indult az artikuláris nap azoknak, akik hajdanvolt, hitükhöz a végsőkig hű evangélikus testvéreik erőfeszítését felidézve indultak el szeptember 27. hajnalán Nemescsőbe. Ez a falu egyike azoknak az artikuláris településeknek, melyeken a birodalmát a protestáns „eretnekektől” megtisztítani kívánó katolikus Habsburg-ház az 1681-ben hatályba lépett XXVI. törvénycikkkel (artikulus) megengedte, hogy az evangélikusok hitüket gyakorolják.

A vallásgyakorlatra kijelölt artikuláris helyek – megyénként kettő – nem forgalmas és központi fekvésű városok, hanem eldugott, parányi települések voltak. Ebből is nyilvánvaló: a „nagyilelkű” hatalom cinikusan abban bízott, hogy protestánsok majd maguktól ráunnak a sok nehézségre, és elhagyják hitüket. Nem így történt.

A magyar protestáns egyházak fél évezredes történelmében kerek száz évig, 1681-től 1781-ig tartó artikuláris időszakban az evangélikusok vasárnaponként útnak indultak templomaik felé. Ki szekéren, ki lóháton, a kevésbé tehetősek az „apostolok lován”, vagyis gyalogszerrel tették meg az utat a legközelebbi artikuláris településig, a mi esetünkben éppen Nemescsőig, amely erdőkön, mezőkön átvégődve, az istentiszteletre hívogató torony iránt, közel tizenkilenc kilométerre esik Büktről.

Csepregen csak bő negyedóra álltunk meg. Finta József plébános „Erős vár a mi Istenünk” köszöntéssel, szívvel fogadta Szemerei Jánost, aki „Dicsértessék a Jézus Krisztus!”-sal viszonzta a kedves szavakat.

A Szent Miklós katolikus templomban tartott megemlékezésen a püspök felidézte, hogy Istennek ez a háza valaha az evangélikusoké volt. 1621. január 6-án II. Ferdinánd bizonysos *Collalto* nevű tábornokát küldte el, hogy tanítsa mőresre a virágzó protestáns oktatási és kulturális központ, Csepreg evangélikusait. A császári seregek 1223 lutheránust hánytak kardéle ezen a napon. A helyi iskolába betörve előbb megénekeltek a gyermekeket, majd egytől egytől felkoncolták őket. Sokan kerestek menedéket a templomban, ám a császáriak oda is betörték, és könyörtelenül legyilkolták a híveket. Így került a csepregi templom falára az sok vér, amelyről Szemerei püspök ezen a hajnalon végül tényleg csak nekem beszélt.

Finta plébános és ifjú káplánja komor arccal hallgatta végig püspökünk beszámolóját az ellenreformáció egyik legtragikusabb fejezetéről. Tisztelet illeti katolikus testvéreinket azért, hogy ezen a szeles reggelen jó szívvel adtak helyet ennek a gyertyagyújtással induló megemlékezésnek.

Csepreget elhagyva erős kaptatón igyekeztünk felfelé. Nehéz hajnali harmat ülte meg az őszi erdőt, balra egy széles nyiladékon gímszarvabika terelgette – a bögés vége felé –

háremét, örökkévalóságnak tetsző négy másodpercig találkozott a tekintetünk, aztán riadva elugrottak. Még nem volt kilenc óra, amikor a sáros, mely keréknyomokkal szeldelt úton bukkácsolva végre megpillantottuk a nemescsői templom tornyát.

Az artikuláris idők múltával újra kis falusi evangélikus gyülekezetté váló közösség mai temploma már a szabad vallásgyakorlást újra megengedő II. József türelmi rendelete (1781) után épült, de előtte középkori eredetű, apró temploma mellett két hevenyészett, fából készült imaterme is volt a számosan érkező hívek befogadására. Három részből összeállított szószékeltára a legrégebbi, amely a mai Magyarország területén máig fennmaradt.

Négy útvonalon: Szombathelyről, Kőszegről, Bükrről és Lukácsházáról érkeztek az artikuláris vasárnap reggelén a hívek Nemescsőre. A burgenlandi evangélikusok a tervek szerint Rohoncról (Rechnitz) indultak volna *Manfred Koch* szuperintendens vezetésével, de tekintettel a megerősített határellenőrzésre, Lukácsháza mellett döntöttek.

Mivel a vallásüldözés időszakában a szlovéniai területekről, a Vendvidék-

ről is jártak ide istentiszteletre a hívek, ezen a napon a szolgáló lelkészek három nyelven, magyarul, németül és szlovénul hirdették Isten igéjét.

„A menny Urának tisztelet, / Dicsőség, hála zengjen, / Mert nagy kegyelme véd, vezet, / Óv ártó vészek ellen! / Ő minket irgalmába vett. / Elnémul harc és gyűlölet: / Ő ad minékünk békét.” (EÉ 43)

„...más helyeken pedig Ő felsége jóságos határozata szerint, temlomok építésére s iskolák és paplakok felállítására való területeket emez ágostai és helvét hitvallások híveinek kényelméhez képest, ugyanazok a biztosok az alábbi sorban jelöljenek ki.

1. § A miképen az ország minden megyéjében ezt meg is engedték és jelesül Vas megyében azok részére, kik az ágostai hitvallást követik, Demőkön és Nemes-Csőn...” (1681. évi XXVI. törvénycikk)

Az artikuláris napot évekkel előtte megálmódó Szemerei János püspök azzal kezdte a vasárnap textusa, Lk 14,1–11 alapján tartott prédikációját, hogy az üldöztetés évszázadában élt evangélikus testvéreink hittel megfutották nehéz futásukat – az Úr adjon nekünk erőt ahhoz, hogy mi is megfuthassuk a mienket. „A protestantizmus üldözésének szorongató évszázada óta bizony megváltoztak az utak, de a távolságok nem” – mondta a püspök.

Megemlékezett azokról a valaha volt testvéreinkről, akik ma már szinte elképzelhetetlen erőfeszítéssel ragaszkodtak hitükhöz, hétről hétre megszervezték azért, hogy anyanyelvükön hallgathassák Isten szavát. „Az artikuláris idők múltával sok templomot építettek a lutheránusok, de tudnunk kell, hogy Nemescsőben sem a templom épülete az igazán fontos, hanem annak bizonyossága, hogy itt és most, éppen úgy, mint a régen volt, artikuláris évszázadban, Jézus munkál bennünk” – tette hozzá Szemerei János.

„Áldjad, én lelkem, a dicsőség örök Királyát! / Őnéki mennyei karokkal együtt zengj hálát! / Zúgó harang, / Ének és orgonahang, / Mind az ő szent nevét áldják!” (EÉ 57)

Osztrák, szlovén és magyar lelkészek osztották az úrvacsorát a zsúfolásig telt, hátszáz férőhelyes templomban. A hívek végtelen türelemmel várták, hogy sorra kerüljenek, mindeközben

szlovén testvéreink éneke, zenés szolgálata tette még magasztosabbá az egyébként is ünnepélyes pillanatot. A két egymást követő istentiszteleten legalább ezernégyszáz testvérünk vette magához az Úr testét és véréit.

„Itt az Isten köztünk. / Jertek őt imádni, / Hódolattal elé állni! / Szent a jelenléte. / Minden csendre térve, / Őelőtte hulljon térdre! / Az, aki / Hirdeti / S hallja itt az igét, / Adja néki szívét!” (EÉ 280)

Az istentiszteletet végén pedig felhangzott az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű énekünk. A templomot és a környező teret betöltötte a legalább hétszáz torokból szálló ének hangja, borzongatóan idézve fel erre a nevezetes napra azt az erőt, amely a protestáns vallást üldöző hatalom erőszakával dacolva is képes volt máig megtartani bennünk a hitet.

„Erős vár a mi Istenünk, / Jó fegyverünk és pajzsunk. / Ha ő velünk, ki ellenünk? / Az Úr a mi oltalmunk. / Az ő ellenség / Most is üldöz még, / Nagy a serege, / Csálárdság fegyvere, / Nincs ilyen több a földön.” (EÉ 254)

Délután háromig maradt együtt Nemescső a sokaság. A templomban koncertek követték egymást. A helyi evangélikus zenekisegylet tanárai előadták egyik diákjuk, a kivételesen tehetséges *Porkoláb Martin* erre a napra komponált zenekari darabját. A település központjában felállított hatalmas sátorban is zajlottak a programok, egy nagyobb teremben pedig az

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

„Úr Jézus, hozzád kiáltok”

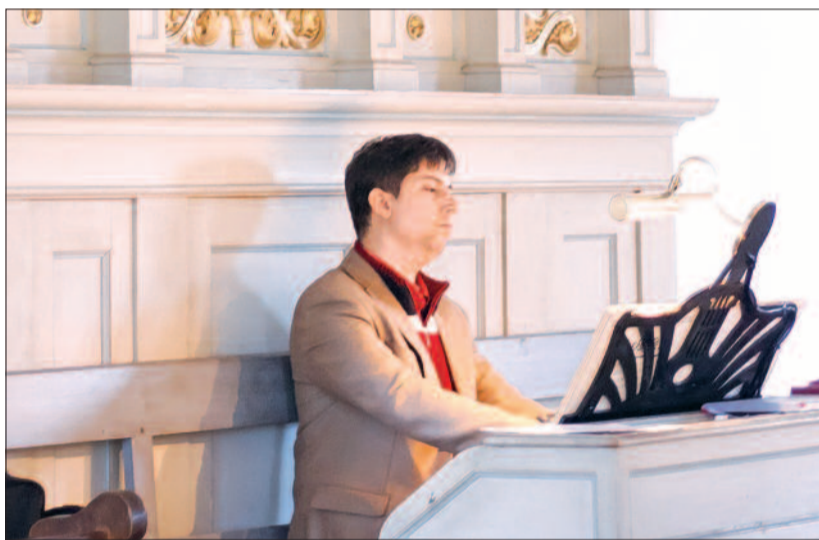
Jótekonysági orgonahangverseny a magyarkeresztúri templom felújításáért

A magyarkeresztúri evangélikus templom felújítása érdekében újabb jótekonysági orgonahangversenyt tartottak múlt szombaton délután a szomszédos Vadosfán.

Az *Evangelikus Élet* olvasói számára jól ismert a Vadosfai Evangélikus Egyházközség, illetve a település híres „evangelikus katedrális”. A szeptember 26-i koncertet bevezetve *Mihácsi Lajos* lelkész elmondta, hogy az alkalom szépen illeszkedik a szinte már hagyománynak számító orgonakoncert-sorozatba. *Németh Csaba* orgonaművész, az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem oktatója az ötödik evangélistaként számon tartott *Johann Sebastian Bach* műveiből válogatott. A zeneművek jobb megértését szolgálta *dr. Kormos Gyula* orgonaszakértő-hangszertörténész ismertetése. A koncert költségeit a Vadosfai Evangélikus Gyülekezet Alapítványa vállalta magára – bev-

a templom új keresztelomedencéjét. Az eddig befolyt összegnek köszönhetően a múlt hónapban megkezdődhetett a belső tatarozás, de a gyűjtés természetesen folytatódik annak érdekében, hogy a felszentelés ötvenéves jubileumára a teljes renoválás is megvalósulhasson.

Egy évvel azután, hogy egy kis templom felújításának lehetősége villant meg lelki szemünk előtt, nagyot változott a világ... Sokszor érezzük úgy, hogy „jólesne” kétségbeesni, kételkedni, ha arra gondolunk, hogy vajon hogyan, merre fordul a történelem sze-kere... De épp ilyenkor, épp a nehézségek tűnő időkből fontos még inkább, hogy lássuk, megtapasztaljuk: nem vagyunk egyedül, Isten a kezében tart minket, örökös felettünk, benne bízva nem veszünk el. S ekkor örömmel gondolhatunk arra is, hogy mi-

A SZERZŐ FELVÉTELE

telét ezúttal is a magyarkeresztúri templom felújítására fordítják.

A vadosfai egyházközséghez tartozó hét falu egyikeként Magyarkeresztúr már a nevében is áldást hordoz: a 14. századtól használt elnevezés Jézus keresztjére utal (*kereszt + úr*). Talán éppen ennek a nem is oly rejtett tudásnak a birtokában mertek a helyiek 1966-ban, a kommunizmus idején templomot építeni...

Az *Evangelikus Élet* tavaly augusztus 20-i ünnepi számában megjelent felhívás óta a magyarkeresztúri templom felújításához több mint nyolcvan csatlakoztak – magánszemélyek és gyülekezetek is az ország különböző részeiről. A mai napig több mint négymillió forint gyűlt össze, *Ángyán Csilla* csornai fazekas népi iparművész pedig – ugyancsak adományként – már el is készítette

lyen jó példával jártak előttiünk evangélikus őseink, jelen esetben a magyarkeresztúriak.

Hiszen ha az ember felteszi magának a kérdést, hogy hol tart az életében, minek is van értelme..., sokaknak, de az eddigi adakozásban részt vevőknek bizonyosan oly megnyugtatóan áradhat szét a lelkükben a válság, hogy immáron részesei egy templom felújításának. Balzsam ez a szívnek.

Sursum vivere – felfelé élni, azaz Istenre nézve tenni a dolgunkat legjobban tudásunk szerint. Ahogy már a szeptember 26-i jótekonysági orgonakoncerten elhangzott zeneművek címei is magukban hordozzák a lényegét: Ki dolgát mind az Úrra hagyja (EÉ 331); Úr Jézus, hozzád kiáltok (EÉ 75); Öröm van nálad (EÉ 364).

■ BÜKY ANNA

„...mert az Isten temploma szent, és ez a templom ti vagytok.”
(1Kor 3,17)

Segíts te is a templomfelújításban!

Még ötmillió forintot szeretnénk összegyűjteni a magyarkeresztúri templom teljes külső-belső renoválásához. Célunk, hogy 2016-ban, felszentelésének ötvenedik évfordulóján már régi-új pompájában ragyoghasson.

A magyarkeresztúri templom a Vadosfai Evangélikus Egyházközséghez tartozik (honlapcím: <http://vadosfa.lutheran.hu>). Az egyházközség számláját a Rajka és Vidéke Takarékszövetkezet vezeti. Számlaszám: Magyarkeresztúr: 59500186-11095952. Kérjük, a *Közlemény* rovatban tüntessék fel: „Magyarkeresztúri templomfelújítás”.

A gyűjtés lezárásakor az adományozók között kisorsolunk egy hétfői nyaralást Zamárdiban, a vízparttól kétszáz méterre fekvő apartmanban.

HIRDETÉS

Az élet szolgálatában

Oktober 4-én, 11 órai kezdettel a Duna Televízióban az *Evangelikus riportok* sorozatban *Az élet szolgálatában* címmel kettős portrét láthatnak *Frenyó Sándorról* és testvéréről, *Frenyó Lászlóról*. Szerkesztő *Nagy László*.

Szó-zene-fény

A kőbányai evangélikus templom is csatlakozott idén a *nyitott templomok napja* rendezvénysorozathoz. Szeptember 19-én délután nyitlak ki a kapui, és zenei előadásokkal, többek között régi vonószénével, orgonakoncerttel, felolvasószínházzal és taizéi imaórával várta az érdeklődőket.

Tavaly a szeptember közepi hétfőjén a templom nem tudta fogadni a látogatókat: állványok, satupad és festékesvödrök töltötték meg a teret. Idén a megújult épületbelső teljes pompájában ragyogott. A látogatók remek zeneművek harmóniái mellett csodálkozhattak rá az igényes és energiatakarékos új lámpatestek fényében úszó térre.

A felolvasószínház alapja a héber Biblia harmadik része, a *Ketuvim* („amik le vannak írva”) volt – az evangéliumi idézetekkel kiegészített dráma nem a pódiumon, hanem a lelkekben zajlott. A bölcsességirodalomból vett szövegek kezdetben félhomályban hangzottak el, majd egyre több és több mécses, gyertya készítette fel a résztvevőket a taizéi imaóra csendjére.

■ BENKÓCZY PÉTER felvétele

„Segner Hungarus”

► **Segner János András (1704, Pozsony – 1777, Halle) – vagy ahogyan Németország- és Európa-szerte ismerték: Johann Andreas Segner – a 18. század egyik legsokoldalúbb polihisztorja volt. Őse, Josef Segner a 16. században Stájerországból menekült el Pozsonyba, mert szülőföldjén üldözték evangélikus hitéért. Új hazájában nem csupán az eklézsia buzgó tagja lett, de fiaival (s későbbi utódaival együtt) anyagi és lelki megerősítője, patrónusa is.**

A *Segnerek* a magyar nemességet 1596-ban nyerték el a törökverő *Michael Segner* érdemeiért. *János* apja – egy későbbi *Michael* – Pozsonyt köztisztviselőként állt adótitkosként szolgált. *János* itt jött a világra 1704. október 9-én. Mestere a pozsonyi evangélikus iskolában *Bél Mátyás* volt; ő lett néhány évtizeddel később a Segnernél pontosan harminc évvel fiatalabb másik pozsonyi polihisztor, *Kempelen Farkas* életének meghatározó egyénisége is.

A komoly és sokoldalú tehetséget mutató fiú pozsonyi tanulmányait követően, győri magyar nyelvi stúdiumok után a debreceni református kollégiumban tanult. Tanulmányait két ízben meg kellett szakítania: 1712-ben az országos pestisjárvány miatt, majd később azért, mert maga is megbetegedett tifuszban. A magas láz, úgy tűnt, végleges károsodást okozott nem mindennapi emlékezőtehetségében, nyelvérzékében. Isten kegyelméből azonban szellemi képességei maradéktalanul visszatértek, s az ifjú *Johann* (aki azonban valójában teljes szívvel *János*nak érezte magát), főként csodálatos gyógyulása hatására, a korábbiakban eltervezett teológiai tanulmányok helyett az orvostudományt választotta hivatásául.

1725-ben, huszonegy évesen került a jénai egyetemre, ahol orvostudományt, fizikát és matematikát hallgatott. Orvosi diplomáját 1730-ban kapta meg, s 1731-ben Debrecenbe költözött, ahol huszonhat éves fővel már a város hivatalos orvosaként szolgált, évi kétszáz aranytallérért és kósztert-kvartélyért. Egy debreceni esztendő után azonban a jénai herceg meghívására visszatért egyetemi

tanulmányai városába, ahol 1733-ban (éppúgy, mint korábban *Szenczi Molnár Albert*) német feleséget választott.

Ebben az időben már nem gyógyítással foglalkozott. Jénában, majd a két *Bolyai* németországi tanulmányainak

helyszínén, Göttingenben is matematikát, fizikát és egyéb természettudományokat, például asztrológiát tanított. Halleba 1754-ben került, a híres *Wolf* professzor halála után a matematikai-fizikai katedrára. Ki-nevezési okirata 1200 tallér éves javadalmat s 500 tallér költözési pénzt biztosított számára. Latin nyelvű székfoglalójában, amelynek minden sorából egy *Apáczai Csere János*hoz hasonlóan elkötelezett, keresztény pedagógus szól hozzánk, többek között ezt írta: „...azokat, akiket a tudás vágya hozzám hajt, igyekszem a minél legrövidebb úton kitűzött céljaik felé vezetni.”

A hallei évtizedek alatt *Segner János* András heroikus munkát végzett: a tanári hivatás gyakorlása mellett könyvek sokaságát publikálta, köztük egy híressé vált asztrológiai kézikönyvet. Európai és világhírűvé vált egy ósturbina, a *Segner-kerék* feltalálásának s a hidraulika megújításának köszönheti. Kerekének működési elvét parkok és kertek öntözésére mindmáig használják.

Segner a halálát megelőző esztendőig rendkívül tevékeny életet élt, s még komoly betegségei jelentkezésekor sem merült önsajnálata: ekkoriban alapított egy segélykasszát egyetemi özvegyek számára. A halála után száznegyven méltatások a következő szavakkal jellemzik: igaz keresztény, emberszerető, vidám, rendíthetetlen, a hazugság, az üres szóbeszéd ellensége.

Számunkra mindezek az értékeken kívül *Segner János* András egy látszólagos „mellékkörülmeny” miatt különösen is szeretni és becsülni való honfitársunk. Olyan tényező ez, amelyről a munkásságát kutatók zöme mindmáig nemigen tesz említést.

A régi hallei városi temető a szép és vigasztaló „*Gottesacker*”, vagyis „Isten földje” névre hallgat. Itt található egy díszes, kriptaszerű emlékfülke, amelynek sírkövén a magyar és német életrajzi szövegen kívül életének rövidségében is megrázó, nekünk, magyaroknak különösen fontos jellemzése olvasható: „*Segner Hungarus*” – „A magyar *Segner*”. Méghozzá olyan magyar, akinek nyelvtudása német környezetben sem csorbult: turbinájának működését a németen kívül hibátlan magyarsággal ismertette.

Segner élete és pályafutása be-szédese példát lehet Nyugat-Európára áramló fiataljaink számára. Ez a hűség, ez a patriótai ragaszkodás azonban aligha képzelhető el szilárd hitbéli alapok nélkül. A *magyar Segner János* András tetteiből tehát a hívő *evangelikus Segner János* András is visszaköszön. (Illusztrációnk *Segner 1775-ös portréja*.)

■ PETRÓCZY ÉVA

Aki Istentől kapott hivatásaként rúgja a bőrt

Beszélgetés Bereczki Dániel debreceni futballistával

► „Segít a hit és az a meggyőződés, ha az ember tudja, hogy Isten állította a helyére” – mondja Bereczki Dániel labdarúgó, az NB I.-ben szereplő kétszeres bajnok Debreceni VSC játékosa, az U20-as válogatott tagja. Célja egyelőre az, hogy rendszeresen szerepeljen az NB I.-ben, és kiharcolja a helyét az U20-as válogatottban. A tizenkilenc éves támadó életében fontos szerepet játszik a hit, az Istennel való kapcsolat. A debreceni csapókerti református gyülekezetben július 11-én együtt szolgált a sorok írójával. (A nap másik tanúságtevője Portisch Lajos sakknagyemester volt.) A sportolókkal Csató Péter beszélgetett. Ebből a hangfelvételtől szerkesztettük az alábbi interjút. (Szeverényi János)

– Hirtelen egész Debrecenben ismert és szeretett élsportoló lettél. Milyen szerepe van a szülői háznak abban, hogy elindultál a hit útján, és ezen járva élsz?

– Életem része volt a mindennapi gyülekezeti élet. Ez vett körül, de ebből nem következett természetesen, hogy én ezt az utat fogom választani. Ahogy a szüleim, a családom terelgetett, eleinte kötelező volt minden alkalmon ott lenni, de volt, hogy úgy éreztem, nem feltétlenül szeretnék elmenni. Erre sokan emlékeznek... sokszor inkább a futkározással foglalkoztam, ami később jól jött. De természetesen örülök annak, hogy számomra ez így adatot meg. Látom, ha körülnézek a világban, hogy szerencsésnek érezhetem magamat, amiért ilyen környezetben nőhettem fel és élhetek a mai napig is. Ez a biztonság és nyugalom, amit a szüleimtől, a testvéreimtől kaphattam, épített engem is. Hozzájárul ahhoz, amit már eddig is elértem, és amilyen emberré váltam.

– Az Újszövetségből ismerjük Jézus talentumokról szóló példázatát. Ennek az az üzenete, hogy mindnyájan küldetéssel születünk erre a világra, és az a kihívás, hogy ki-ki felismerje, mi a küldetése. Az is feladat – a hit nemes harca mellett –, hogy azt a talentumot, amelyet Istentől kaptunk, megsokszorozzuk. Mitől lesz valaki élsportoló? Mennyiben segített a hitben járásodban a sport, illetve fordítva?

– A sportban sokszor előfordul, hogy kudarcot él meg az ember. Egyre inkább így van, ahogy nő a tét, ahogy egyre magasabb szintre jut, és egyre fontosabb, hogy mit ér el, illetve hogy eléri-e. Tehát a sportban nagyon sok olyan helyzettel találkozunk az ember, ami nagyon vissza tudja vetni, el tudja venni az önbizalmát vagy az odaadását. Ekkor segít a hit és az a meggyőződés, ha valaki tudja, hogy Isten állította a helyére. Így tud az ember a nehéz helyzetekben továbbmenni, újra erőt meríteni. Hiszen ha érzi is, hogy ő kevés volt, kudarcot vallott, tudja, hogy nincs egyedül. Hiába vallok kudarcot, tudom, hogy Isten engem továbbküld, és lesznek még eredmények. Ez fordítva is működik, hiszen pontosan a sikertelenségek kapcsán lehet felfedezni, hogy önmagában milyen kevésre képes valaki, és hogy ha Isten nélkül megy fel a pályára, akkor egészen más eredmény következik. Ezekben a helyzetekben az ember

igazán megtapasztalja, hogy milyen kapcsolatban áll Istennel, és tudja mélyíteni is a vele való kapcsolatát.

– Hogyan éled meg a hited egy olyan közegben, amelyben a társak sokszor teljesen más értékrendet képviselnek?

– Hiszem, hogy ez az az út, amelyet Isten nekem szánt. Sok csalódás és nehézség érhet a pályán és azon kívül is, de Isten minden helyzetben ott van mellettem. Nem jutottam volna el idáig sem egyedül.

– Milyen érzés például bemenni olyan öltözőbe, ahol káromkodnak?

– Azt hiszem, ezt nem csak a labdarúgáshoz lehet kötni, ez más közegben is mindennapos. A trágár beszéd használata vagy elkerülése sokkal inkább intelligencia kérdése, és nem azé, hogy valaki hívő-e, vagy sem. Én azért nem szoktam káromkodni, mert az öltözőben sem felejttem el, hogy milyen közegből jövök.

– Furcsának találhatják a hozzáállásodat. Nem értek emiatt támadásokat?

– Éppen ellenkezőleg, sokak tiszteletét vívtam ki ezzel a lelkülettel.

– Mennyire egyeztethető össze a rendszeres hitélet a profizzionális labdarúgással? Hiszen a bajnokságban rendeznek mérkőzéseket vasárnap is, amikor egy hívő ember szíve szerint nyilván az istentiszteleten venne részt.

– Mivel Istentől kapott hivatásomként élem meg a futballt, így emiatt nincs lelkiismeret-furdalásom. De amikor tudok, ott vagyok a gyülekezetben. Sokaknak furcsa lehet, de én minden pillanatban kapcsolatban vagyok Istennel, a pályán játék közben is; tudom, hogy Istennek ez a terve velem.

– Egy hívő futballista sohasem fogja tudatosan lerúgni az ellenfelét, nem lesz sportszerűtlen, még akkor sem, ha ellenfele a siker érdekében meg nem engedett eszközöket is bevet?

– Korábban is találkoztam már ezzel a kérdéssel. Akkor úgy válaszoltam, hogy ebből a szempontból szerencsém van, hiszen én támadót játszom, és nem nagyon kerülök ilyen helyzetbe. Azért sok olyan kis turpisság van, amit az ember elővehet, de ezek sohasem irányulhatnak az ellenfél ellen, sokkal inkább a saját csapat segítségét szolgálják – még ha elég keskeny is a határ a kettő között.

– A tűzhöz közel kerülő fiatal labdarúgók gyakran hangoztatják, hogy

ki a példaképük. Egy hívő futballista számára például az egyik követendő utat Gera Zoltán pályafutása jelentheti, aki fiatalon a hit segítségével tudta megváltoztatni korábbi, káros szenvedélyektől sem mentes életmódját, és lett belőle profi labdarúgó.

– Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy remek példát mutat a világnak, de nem neveznék olyan embert a példaképemnek, akinek nem látom az életét nap mint nap. Akit valóban annak nevezhetek, az az édesapám, aki lelkész. A Debreceni Baptista Gyülekezet lelkipásztora is volt, ahová én is járok minden héten. Szüleim példája nagyon fontos az életemben, sokat segít nekem az, hogy láthatom, hogyan kezelik a nehezebb időszakokat. Az ő példájuk alapján tudok én is helyesen dönteni.

– Egy korábbi írásban az jelent meg rólad, hogy futballkarriered után lelkész szeretnél lenni, ez azonban nem fedti teljesen a valóságot.

– Nem jelenteném ki, hogy lelkész szeretnék lenni, de azt nem zárom ki, hogy egy nap a teológián tanulok majd. Nem célolok az sem, hogy edző legyek, mint a futballisták nagy részének, de szeretnék segíteni a jövő nemzedékének is. Már eddig is tapasztaltam, hogy sokan nem tudnak mit kezdeni a nagy változásokkal az életük-

ben. Még nekem is van hová fejlődnöm bőven, de már azon az úton is, amit eddig bejártam, sokan elcsúsztak, mert nem tudták jól kezelni a kudarcot vagy a sikert. Sokan nem tudják feldolgozni azt, hogy az életük során egyről nem a kettőre, hanem hirtelen a tízre jutottak. Egzisztenciálisan és elismerés terén is nagy változás ez, és van, aki fiatalon nem éli meg jól. Ebben szívesen segítenék másoknak, de egyelőre a saját pályámon igyekszem jól megélni ezeket a helyzeteket.

– Nekem úgy tűnik, hogy viszonylag szépen és meredeken ível fölfelé a pályád. Hogyan tudsz megküzdeni a hirtelen jött népszerűséggel?

– A pályafutásom jelenleg egyértelműen felfelé ível, igen, én viszont tudom, hogy mi történik a mindennapokban, amelyeket sokan nem látnak. Kívülről csak az eredmények látszanak. De én tudom, hogy közben voltak olyan pillanatok, amikor nem voltam a topon. Ezek azok, amikor engem vissza tudnak fogni és megvéde-

– Hogyan lehet a sikert és a kudarcot jól kezelni?

– Úgy gondolom, a siker is, és a kudarc is fontos egy sportoló életében. Lehet, hogy ez furcsán hangzik, hiszen mindenki nyerni szeretne. Én saját magamon észrevettem, hogy egy olyan időszak után, amikor minden a helyén volt, jó jót követett, aztán még jobb lett, az ember elhísz, hogy minden rendben van, már nem is tud rosszul játszani. Utána aztán megtapasztalja a valóságot, a saját határait. Természetesen nehéz ez az időszak, de próbálok úgy felfogni, hogy ez is a javamra van, próbálok örülni a nehézségeknek, amennyire lehet. Ilyenkor tudom, hogy mennyire fogom értékelni azt, amikor újra visszakérem a győzelmi útra. Ezért nagyobb értéket tulajdonítok azoknak az időszakoknak, amikor nincs minden a helyén, hiszen olyankor sokkal többet tud fejlődni az ember.

– Egy élsportoló életében vannak periódusok: felfelé ívelő pálya, aztán a csúcs, olyan tizenöt évig. És mi van hosszú távon?

– Erről még nagyon keveset tudok mondani, mert nagyon az elején járok az útnak mind a sportban, mind a hitben. Ahogy eddig észrevettem, nagyon nehéz bármilyen változásra felkészülni, talán lehetetlen is. Az egyetlen dolog, amit ezzel kapcsolatban tenni tudunk, az, hogy Istentre bizzuk a pályánkat, bízva abban, hogy ő tudja, mikor minek és hogyan kell történnie.

A sportoló élete és rivaldafényben való léte nem tart az élete végéig, hiszen fizikai határainkat bár nagyon

feszegetjük, de átlépni nem tudjuk. Ilyenkor fontosak azok az elvek, erkölcsi útmutatások, amelyeket az embernek követnie kell. A legfontosabb, hogy a sikert, amelyről álmodunk, ne úgy érzük el, hogy sportszerűtlen eszközökhöz nyúlunk. Ez az, amire törekednünk kell: becsületes úton érzük el, amit szeretnénk. ■

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életköznelben vagyunk

Az igazi ajándék –

Valóra vált álmok a

► Öröm, ökumené és önkéntesség – ezek jellemezték leginkább a szeptember 25–27. között első alkalommal megrendezett ingyenes *Tágas tér fesztivált*. A rendezvénnyel a szegedi ökumenikus lelkeskör álma vált valóra. Egy tágas teret álmotdtek meg, ahol ledőlnek a korlátok, és feltáruznak a lehetőségek. Több mint százhusz önálló program – koncertek, előadások, színdarabok, fórumbeszélgetések, kiállítások, játékok, zenei és sportrendezvények – kavalkádja várta három napon át a látogatókat. Az esemény a 18. zsoltár 20. verse alapján kapta hívogató elnevezését: „*Tágas térre vitt ki engem, megmentett, mert gyönyörködik bennem.*”

Gáncs Péter és a fesztivál szervezőcsapata – Garai Nikolett, Szlaukó Orsolya, Tari Sándor, ifj. Cserháti Sándor és Pál Ferenc – a megnyitón

A fesztivál logója híven kifejezte a rendezvény mondanivalóját a tágas térre nyílt keresszttel és az azt körülölelő színekkel. Isten az, aki a lehetőségek, az élet és az öröm nyílt terére vezet, oda, ahol mindenkinek helye van. A színek az ökumenét szimbolizálják és a szervezői csapatot, amelynek tagjai mind más-más felekezethez tartoznak: a római katolikus Árpád-házi Szent Erzsébet Plébánia, a Szegedi Református Egyetemi Gyülekezet, a Szegedi Evangélikus Egyházközség, a Szegedi Baptista Gyülekezet és a Fokoláre Mozgalom voltak a kezdeményező közösségek.

Mélység és magasság

Nagy várakozással és izgalommal vette kezdetét a fesztivál. Szeptember 25-én Gáncs Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke nyitotta meg a rendezvénysorozatot. Egyházaink, templomaink, közösségeink két „fóbiával” küzdenek – mondta –: akad, aki a bezártságtól, és van, aki attól fél, hogy kilépjen az ajtón. Nehéz bármely irányba átlépni a templom küszöbét. A keresztény gyülekezetek terei szűkek már, ideje nyitni, kilépni. Az evangélikus elnök-püspök a kilépésre biztatott, és megköszönte a szervezőknek, hogy merték vállalni a kockázatot.

A megnyitón Pál Ferenc római katolikus pap, mentálhigiénés szakember tartotta meg előadását – a maga lelkesedésével, közvetlen és személyes hangvételével – *Spiritualitás a hétköznapokban* címmel. „Ha spiritualitás nélkül éljük az életünket, akkor bekebelez minket a múlt, a félelem és az aggodalom. Az élet magassága és mélysége összekapcsolódik az emberben” – emelte ki Feri atya. A mélységnek és a magasságnak össze kell kapcsolódnia, így lehet megélni az életet. Az élet mélységeiből van kiút az élet értelméhez, mely nem más, mint az, hogy legyenek céljaink. Ne éljük felszínesen az életünket, mélységek nélkül. Meg kell próbálnunk a legmélyebb vágyaink szerint élni. Tudatosan kell őrizni a mélység tapasztalatait: a mélységet a magasság teszi elhordozhatóvá – összegezte üzenetét az előadó, aki egyébként a Semmelweis Egyetem külső oktatója is.

Szegediek a színpadon

A napot a *Gen Verde* nemzetközi együttes produkciója zárta, amely attól volt igazán különleges, hogy százötven szegedi iskolás is szerepelt a musicalben. A gyerekek a Szegedi Szakképzési Centrum Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola, illetve a Karolina Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium diákjai közül kerültek ki.

A *Gen Verde* csapata huszonegy fiatal nőből áll (beleértve a technikusokat is), akik tizenhárom különböző országból érkeztek, és a Fokoláre Mozgalomhoz tartoznak. Hatvanhat önálló albumot és ezernégy száz koncertet tudhatnak maguk mögött. Céljuk előmozdítani és építeni a béke, a dialógus és az egység kultúráját. Jelenleg rock-pop zenét játszanak, előadásukat

a csoport nemzetközisége, kulturális sokfélesége teszi rendkívül színessé.

A produkció előtt három napon keresztül kilenc műhelyfoglalkozáson készítették fel a *Gen Verde* tagjai a diákokat. A munkacsoportoknak a móravárosi iskola adott teret, ahol a nemzetközi együttes tolmácsok segítségével tanította be a gyerekeknek a táncokat, a ritmusgyakorlatokat, a testdobolást és az énekeket. A résztvevőket arra bátorították a mentorok, hogy kifejlessék a már meglévő talentumaikat, képességeiket, és újakat is felfedezzenek önmagukban és egymásban is.

A musical címének – *Start now! (Kezdd most!)* – üzenete: ha szeretnéd, hogy a világ megváltozzon, hogy több legyen a szeretet, akkor kezd most, kezd magaddal, és minden más lesz!

Kitágult horizont

A második nap indítója a reggeli „erőgyűjtés” volt, amelyen Gáncs Péter végezte az ígérvetést, a Szegedi Evangélikus Egyházközség ificsoportja pedig a zenei szolgálatot. A lelki buzdítás az *Útmutató* napi igéje (Mk 9,1–10) szerint hangzott. Föl kell menni Jézussal a hegyre, ahol széles a látóhatár, szinte végtelen. A magasban, a tágas téren szerzett fényt azonban le kell vinni a hegyről, le a völgybe, az emberek közé, és tovább kell adni. Aki megtapasztalta ezt az örömet, a fényt az életében, nem bírja ki, hogy tovább ne adja, hogy más is megtapasztalhassa a tágas tér élményt, a kitágult horizontot, a fényt a sötétben, magát a Mindenhatót – hangsúlyozta a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke.

Szombaton bolydult fel igazán az újszegedi liget, hiszen egész nap sokszínű programokkal várták a fesztiválozókat. A sétányon falvakba rendezve találkozhattak az érdeklődők különböző szervezetekkel, intézményekkel, klubokkal, közösségekkel, kávézókkal, szeretetszolgálatokkal, intellektuális és kulturális lehetőségekkel.

A *Gondoskodás falvában* lehetett megismerkedni a Szeged–Csanádi Egyházmegyei Karitás, a koraszülöttmentők, a drogcentrum, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, illetve önkéntes szervezetek tevékenységével.

A *Közösségek falvában* alkalom nyílt bepillantani egy-egy szegedi közösség életébe, programjaiba, de ha egy finom kávéra, teára, süteményre vágyott valaki, itt azt is megtalálta. Értékes helyszín volt a *Meghallgatlak!* és a *Kérdezd meg a lelkészt!* sátor is: bárki betérhetett, aki problémáit, kérdéseit szerette volna megosztani valakivel.

A *Hívások falvában* az érdeklődőket az álláskeresésben, munkaerő-közvetítésben segítő fiatalok, illetve gazdasági szervezetek és klubok fogadták.

A *Tudomány falva* a Szegedi Tudományegyetem oktatóinak jóvoltából kínált igazán vonzó, érdekes előadásokat.

A *Játékok kertjében* a kisgyermek az arcfestés, a játszóház és a bábszínház bűvöletében bontakozhattak ki, a fiatalokat pedig számtalan sportfoglalkozás, vetélkedő és táncház várta.

Evangélikus élet a tágas téren

Az *Oázis* fantázianevet kapta az evangélikusok sátra, ahol a szegedi gyülekezet tagjai mind a három napon friss süteményekkel, szendvicsekkel, forró kávéval és teával várták a megpihenni vágyókat. A testi-lelki felüdülés helyszíne volt ez, felolvasásokkal, beszélgetésekkel és élő zenével. A gyülekezet ificsoportja ifjúsági énekekkel készült a betérők számára.

Nem maradhatott el a sétányról a Luther Kiadó könyves standja sem, amely nagy népszerűségnek örvendett az ökumenikus forgatagban.

A *Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért (KÖSZI)* szervezetnek is helye volt a rendezvényen, méghozzá egy egészen új ötlettel jelentek meg a fiatalok: KÖSZI kottélbárt varázsoltak a ligetbe, alkoholmentes kottékkal örvendeztetve meg az arra járókat.

együtt az emberekért

Szegedi Tágas tér fesztiválon

A Tágas tér kisszínpadán ezen a napon fellépett még a *LIFT!* zenekar, amely a fesztivál népszerűsítése érdekében a híres szegedi sétálóutcában, a Kárász utcában is zenélt.

Nemzetközi és hazai koncertek

A *Hillsong* név egyet jelent a legmagasabb színvonalú keresztény könnyűzenével. Az Ausztráliából indult közösség jelen van a világ legnagyobb városaiban, többek közt Londonban is – innen érkezett egy tízfős csapat a fesztiválra. A különböző Hillsong-formációk a világot járva stadionokban és arénákban adtak már számtalan telt házas koncertet. A fergeteges fel lépés keretében *Szenczy Sándor* lelképásztor, a Baptista Szeretetszolgálat vezetője beszélt a

vonzott lézerjátékkal gazdagított koncertjével. Felvezetésképp *ifj. Csomós József* református lelképásztor, ifjúsági referens hangolta a rajongókat az *Igazán* című dalból vett szókapcsolatokra épülő buzdító beszédével. A „véges nézi a végtelent” – a Mindenható volt az, aki az időtlenségéből az időbe, a halhatatlanságból a mulandóságba, a végtelenből a végesbe jött. Nem is kell más az embernek, csak elég idő, hogy igazán érthessük, követhessük őt – fejtegette a fiatal lelkész.

Ákos kétórás nagykoncertje világszínvonalon zárta a fesztivál második napját.

Hálagála

A rendezvény harmadik napja csöndesebb, meghittebb hangulatban telt. A délelőtti órákban evangélikus és baptista istentiszteletet, illetve római katolikus misét tartottak.

A falvak és sátrak továbbra is működtek, illetve a kisszínpadon koncerteket lehetett hallgatni: többek közt a *Gábel Testvéreket*, a szegedi nigériai gyülekezet zenekarát, valamint egy gyulai keresztény rockegyüttest, a *ProMissiót*. A *Szegedi Keresztény Roma Szakkollégium* nagy sikerű előadását, *Shakespeare A velencei kalmárját* is meg lehetett tekinteni.

A fesztivált *Hálagála* zárta, amelyen a *Szegedi ökumenikus gospelkórus és zenekar* végezte a zenei szolgálatot. Néhány önkéntes és segítő, valamint a főszervezők – *Czagány Gábor* református egyetemi lelkész, *Balogh Barnabás* baptista lelkész, *ifj. Cserháti Sándor* és *Szlaukó Orsolya* evangélikus lelkészek, *Tari Sándor*, a Fokoláre Mozgalom tagja és *Garai Nikolett*, a Szegedi Baptista Gyülekezet tagja – mondták el élményeiket, tapasztalataikat, illetve adtak személyesen hálát Istennek az egész rendezvénysorozat létrejöttéért.

A *Tágas tér fesztivált* egyedivé és különlegessé nemcsak a gyakorlatban működő ökumené, az összefogás, hanem a több száz önkéntes áldozatos és odaadó munkája tette. Csodá-

szolgálat csecsenföldi missziójáról, illetve mondta el igei buzdítását.

Az este főszereplője *Kovács Ákos* volt, aki az *Igazán* turné utolsó állomásául a *Tágas tér fesztivált* választotta. A Kossuth-díjas énekes, dalszerző és költő nagyon népszerű hazánkban, a szegedi ligetbe is mintegy tízezer embert

latos ajándék, hogy megvalósulhatott az a felekezetek közötti összefogás, amelyben mindenkinek helye, sőt fontos feladata van Isten tágas terén. Az álom valóra vált, a szegedi keresztény közösségek sokszínű fesztivállal ajándékozhatták meg felebarátaikat.

■ SZLAUKÓ ORSOLYA

A fesztivál baptista sátrában *Határsértő, bevándorló, migráns – de hol az ember?* címmel *Gáncs Péter*, *Kanizsai-Nagy Dóra*, a Magyarországi Református Egyház Menekültmissziójának vezetője, *Kékesi Márk Zoltán*, a szegedi MigSzol egyik alapító önkéntese, a Szegedi Tudományegyetem tanársegédje, valamint *Pecsuk Ottó* református lelkész, a Magyar Bibliatársulat főtájkára beszélgetett a menekültválságról szakmai, civil és egyházi szemszögből. A beszélgetést *Hegedűs Márk* újságíró, az Európa Rádió Szeged szerkesztője moderálta. Minden résztvevő elsősorban a menekültek tömegében elvesző embert emelte ki, akin segíteni kell. A politika és az ismeretlentől való félelem nagyon felfokozta a közhangulatot, a párbeszéd, az alapos tájékozódás és a jogi fogalmak tisztázása kulcsfontosságú a menekültek helyzetének megértéséhez.

■ WALKÓ ÁDÁM

Kilépett a templom megszokott, ismerős falainak biztonságából a lutheránus istentisztelet, amelyen a Szegedi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze, *ifj. Cserháti Sándor Zsolt* 18,20 alapján – amelyből a fesztivál elnevezését vették a szervezők – hirdette Isten igéjét. A tágas térre kilépni nagy kihívás, ijesztő elhagyni a lelki és környezeti komfortzónát, mert kétségek és félelmek fenyegetik az embert – figyelmeztetett a lelképásztor. Ám vállalni kell a kihívást, mert Jézus éppen erre ösztönzi és a nagyvilágba küldi tanítványait. „Amikor épp elég a só, észre se vesszük, de ízessé teszi az ételt. Jézus a tágas térbe úgy küld ki minket, hogy ilyen só legyünk” – hangsúlyozta a tanítványi küldetés felelősségét a lektó igéje (Mt 5,13–16) alapján a szegedi vezető lelkész.

■ W. Á.

KISS TAMÁS FELVÉTELEI

HIRDETÉS

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ

„Akarsz-e teljes, tiszta szívvel élni?”

Budapest,
Deák téri evangélikus templom
2015. október 10.,
szombat, 10–16 óra

PROGRAM

9.40: Éneklés a *Korál-sziget* zenekarral – *Smidéliusz Gábor*

10.00: Köszöntés, ima – *Szemerei János és Szeverényi János*

Tanúságtétel – A miskolci *Luther kórus*

Igehirdetés – „Boldogok a tiszta szívűek” – *Ittész István*

11.15: Szekciók, bibliakörök

Boldogok a tiszta szívűek – *Ittész István* (templom)

A növekedés boldogsága – *Bozorády András* (gimnázium, 12. terem)

Áldás és boldogság – *Sándor Frigyes* (gimnázium, 15. terem)

A boldogság Jézus ajándéka – *Zászkaliczky Pál* (gimnázium, 17. terem)

A megtérés boldogsága – *Verasztó János* (gimnázium, 18. terem)

A boldogság forrása – *D. dr. Harmati Béla* (gimnázium, 21. terem)

A boldogság Jézus szerint – *Bakay Péter* (gimnázium, 22. terem)

A tisztaság boldogsága – *Grendorf Péter* (gimnázium, 24. terem)

Tisztán a világban – *Deák László* (gimnázium, 27. terem)

Aktuális-e a *Hegyi beszéd?* – *Szemerei János* (gyülekezeti terem, I. emelet)

Boldogok az üldözöttek (?) – *Jó András és Kim Pál* (tomaterem)

A szív tisztasága a háziorvos szerint – *dr. Koch Béla* (díszterem)

Tiszta szívvel a misszióban – *dr. Garádi Péter* (gimnázium, 23. terem)

Taníts minket imádkozni! – *Malik Péter* (gyülekezeti kisterem, I. emelet)

Siketcsoport – *Bokros Andrea és Ponicsán Erzsébet* (gimnázium, 26. terem)

Boldogok a házasok – *Endreffy Géza* (gimnázium, 28. terem)

12.45: Ebédszünet (az egyház szerény vendéglátást biztosít)

14.00: Tanúságtétel

Börtön után szabadon – *Boros Lajos*

Dr. Somody Imre közgazdász, a Centrál kávéház tulajdonosa

15.00:

Igehirdetés – „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem!”

– *Sándor Frigyes*

Úrvacsora – *Gerőfiné dr. Brebovszky Éva*

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdeák óvoda termeiben
a gyülekezeti és missziói osztály munkatársainak vezetésével

Gyülekező az I. emeleten

Az alkalomra mindenkit szeretettel vár

a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága

Egyensúly a „tenni” és „lenni” között

William Shakespeare klasszikus munkájában, a *Hamletben* olvashatók ezek a híres szavak: „Lenni vagy nem lenni: az itt a kérdés. / Akkor nemes-e a lélek, ha tűri / Balsorsa minden nyűgét s nyilait; / Vagy ha kiszáll tenger fájdalma ellen...” Ezeket keresztül – ahogy Shakespeare mondja – látjuk, mi is az esszenciája a létnek.

Évek óta foglalkozom a *lenni* kontra *lenni* koncepcióval. Az üzleti és szakmai világban a „tenni” alapvető tényező a munkánkhoz. Elkészítjük az „elvégezendő feladatokat” listáját, naprakészen tartjuk a naptárunkat akár manuálisan, akár a számítógépen vagy okostelefonon, specifikus, mérhető célokat tűzünk ki és valósítunk meg lényegre törően – eladás, produktivitás, nyereség. Ezek mind a *tenni*-ről szólnak. De mi a helyzet a *lenni*-vel?

Évekkel ezelőtt barátom, Jay Carty írt arról egy rövid cikkében – azóta is bennem maradt –, hogy miként a legtöbbben, ő is úgy tekintett magára, mint „cselekvő” személyre. Felesége, Mary azonban arra kérte: ne arra összpontosítson, hogy mit tesz, hanem arra, hogy *kicsoda*. Idővel azt vette észre, hogy ez a hozzáállás forradalmasította az életét.

Az évek során magam is inkább alkalmaztam az „egyszerűen csak létezés” gondolatát, mint a cselekvését. A legfontosabb forrásom a Biblia volt – csodálatos volt megismerni, hogy *Mózes második könyvében* (3,14) Isten úgy utal magára Mózesnek, mint „Vagyok”. Amikor Mózes megkérdezte, hogy mit mondjon Izráel fiainak, ki küldte az ő népének megszabadítására, Isten azt mondta neki: „Vagyok, aki vagyok.” Aztán meg azt: „Így szólj Izráel fiaihoz: A *Vagyok* küldött engem hozzátok.” Úgy tűnik, ez magában foglalja a *lenni* kontra *tenni* magatartást.

Te hogy ítéled meg magad? Cselekvő vagy?

Jay Carty kiadott egy könyvet a *Hegyi beszédről*; olyan fiataloknak szánta, akik csapásokkal küzdenek az életükben. Ugyanakkor sok felnőtt is profitált Jay kreatív megvilágításából, ahogyan nyolc, színes képekkel illusztrált történeten keresztül magyarázta Jézus tanításait. A „*Boldogok...*” kezdetű mondatokban azt olvashatjuk, amit Jézus tanított a sokaságnak (Mt 5,3–12).

Feltűnt nekem, hogy Jézus a „*lenni*” magatartást tanította, nem a „*tenni*”-t. A mi természetes hozzáállásunk a cselekvés; bizonyára mindannyian azért kapunk jutalmat, mert tesszük a dolgunkat, nem csak ülünk, és bámulunk ki az ablakon. De arra a következtetésre jutottam, hogy Isten nem feltétlenül veszi figyelembe minden cselekedetünket. Sokkal inkább foglalkozik azzal, hogy milyen a kapcsolatunk vele és azokkal, akiket ő helyez mellénk. Azzal, hogy milyenek vagyunk, nem azzal, hogy mit teszünk.

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Amikor el vagyunk foglalva a körülöttünk lévő dolgokkal, és arra sem vagyunk hajlandók, hogy legalább annyira időre lassítsunk, hogy figyeljünk Isten-

re, hogy imádkozzunk, vagy akár csak azzal foglalkozzunk, hogy ő mit vár tőlünk, akkor nagy kockázatot vállalunk, és elszalaszthatjuk azt, amit Isten akar tőlünk. Ahogy valaki egyszer megjegyezte: minden arról szól, hogy mit tudunk elérni – nem arról, hogy mire vagyunk képesek.

Gondolj arra, hogy Isten képes a fénysebességnél is gyorsabban átszelni az egész Univerzumot, ezzel szemben mi csigalassúsággal haladunk. Már csak ezért is bölcsebbeknek kellene lennünk, és le kellene lassítanunk, hogy észrevegyük a körülöttünk lévők szükségait, megta-

pasztaljuk Isten kezének munkáját, az ő jelenlétét, és odafigyeljünk arra, hogy mit szeretne kezdeni az életünkkel.

Szükség van arra, hogy megálljunk, figyeljünk és hallgassunk: „*Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten!*”, ahogy a *Zsoltárok könyve* emlékeztet minket erre (46,11). Ha megfogadjuk ezt a parancsot, és alkalmazzuk az életünkben, csodálkozva látjuk majd, mennyi mindent megvalósíthatunk!

■ JIM LANGLEY

Forrás: Monday Manna

A jobb rész

„Az Úr azonban így felelt neki: »Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalanoksz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amelyet nem vehetnek el tőle.«” (Lk 10,41–42)

A két betániai nővért, Mártát és Máriát úgy szokták szembeállítani egymással, mint a keresztyén élet két ellentétes pólusának a képviselőit. Mártában az aktív keresztyénség fáradhatatlan szolgálatát, Máriában pedig a passzív keresztyén lélek áhíthatos, készséges feltartását szoktuk szemléltetni. Márta nem győz eleget buzgólkodni az Úrért, hogy kedvében járjon. Mária viszont a lábaihoz telepedve szomjas lélekkel szívja magába az ő beszédeit.

Ebben a szembeállításban sok igazság van. De a keresztyén életnek ez a két vonása nem választható el egymástól, csak együttvéve teszik igazában a keresztyén életet. Ebben a történetben éppen az a nevezetes, hogy aktivitás és passzivitás egymástól különválnak látszik megtestesülni a két szereplőben.

Ha hűek akarunk maradni az igében feljegyzett tényekhez, nem térhetünk ki az elől, hogy Márta itt nem követésre méltó példaként áll előttünk. Gyengéd és szelíd szavakkal, de szemrehányást tesz neki Jézus. Máriának ad igazat, és Márta panaszával szemben védelmébe veszi őt. Mártának pedig meg kell szégyenülnie, hogy gazdagabb legyen egy tanítással.

Miért érte Mártát Jézus szemrehányása? Hát ha ránk is vonatkozik ez? Márta és Mária magaviseletében az első különbségre azzal mutat rá Jézus, hogy az *egy* szükséges dologgal

szemben az a *sok* nem volt szükséges. Márta jóval kevesebb fáradozással is eleget tehetett volna a vendéglátás támasztotta feladatoknak. Igaz, hogy Jézusért tette, de Jézusnak ez a túlbuzgó foglalatosság nem kellett, jobban örült volna, ha Márta odaül Mária mellé.

Jézusnak nem a dúsan terített asztallal és nem a túlfokozott kényelemmel lehetett kedvessé tenni a vendégség óráit.

Mária sem vonta ki magát az olyan munka alól, amelyet el kellett végezni. Márta tévedése abban áll, hogy nem ő volt az ura a dolgának, hanem a dolga lett úrrá ő fölötté.

De milyen egyszerű felfedezés rájonnunk arra, hogy a ránk szakadt kényszerűség folytán kevesebbel bérevo voltaképpen nem vesztettünk semmit! Nagyon jól megvagyunk egyszerűbb viszonyok között is. Erre figyelmeztette Jézus Mártát. Az a boldog ember, aki rájön arra, milyen kevés dolog az, ami igazán „szükséges”.

A másik fontos különbség Márta és Mária között: „*Mária a jobb részt választotta, mely el nem vétetik ő tőle.*” (Károli-ford.) Jézus azt dicséri Máriában, hogy jól kiválasztott ajándék felé nyújtotta ki a kezét, és úgy megragadta, hogy senki sem foszthatja meg tőle többé.

Márta idővel megértette a nagy tanítást: ha Jézus valakihez betér, mindig azért teszi, hogy ő adjon, nem pedig azért, hogy öneki adjanak.

Márta másik hibája az volt, hogy nem vette észre: az a munka, amelyet el kell végeznie, nem az ő ajándéka, amellyel Jézust gazdagítja, hanem éppen fordítva – az ő számára ajándék.

Hányszor csillogtatta meg Jézus azt a nagy igazságot a tanításában, hogy az engedelmes szolgálat a legfelsőbb iskola, amelyben az ember előtt csodálatos titkok nyílnak meg, amelyeket különben sohase értett volna meg! És hányszor mutatta meg az ő tulajdon példájával, hogy a terhek odaadó elhordozása a mennyei Atya akaratának a cselekvésében nem erőt fogyasztó áldozat, hanem valóságos eledel, amelytől erősödik, izmosodik, nő az emberi lélek.

Ahhoz, hogy az ember tevékeny életét valóban ez a lélek hassa át, éppen az a magatartás szükséges, amelyet Mária tanúsított: „...*Jézus lábainál leülvén, hallgatja vala az ő beszédét.*” Márta szolgálatában az volt a fő hiba, hogy kiszorította a hamar elszálló órákból Jézus beszédeinek csendes, figyelmes hallgatását.

Nem tragédia az, hogy valaki a házában üdvözölhette Jézust, és nem ért rá arra, hogy Jézus nyugodtan beszélhessen vele? Micsoda alkalmat szalasztott el ezzel! Micsoda pótolhatatlan veszteséget okozott magának! Mária valóban a jobb részt választotta!

A mai világ egyre fenyegetőbb betegsége: úrrá lett felettünk a tevékenység mámorja. A folytonos hajszában már nem is tudjuk, miért futunk, mert nem volt időnk komoly magunkba szállással számot vetni az élettel! Nekünk nincs szükségünk arra, hogy lelki elmélyedésért Indiába vagy Kína kolostoraiba menjünk tanulni – elég nekünk az evangélium tanítása az „egy szükséges” dologról.

■ SZENCZI LÁSZLÓ

A hónap igéje

„*Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.*” (Jób 2,10)

Az elfogadás az alázat magatartása. El tudom fogadni mások tanácsát, véleményét, vezetését, ajándékát. Bizony nem könnyű. Mert senki sem tudja nálam jobban a dolgokat. Ha jobban tudná, és ezt látnám, megváltoznék. De nem tudja jobban, ezért nem is változom. Igazodjon mindenki hozzám. Ha nem teszi, elhatárolódom tőle, vagy kizárom az életemből, gondolataimból, azok közül, akiket támogatni akarok. Az ilyen ember egyszerűen nincs. Át nézek rajta, vagy fölényes tudásom birtokában legfőljebb kioktatom és lehangolom. – Hát igen, az ilyen ember még az utcán is úgy megy, hogy ki kell kerülni, mert különben nekem jön.

A másik elfogadásának hiánya abból következik, hogy nem tudjuk elfogadni Istent és az ő véleményét. „Nagyban” ez az evolúció kérdésében látszik: azt mondja az ilyen ember, hogy nincs Isten. Mert akkor nem felelős, mint teremtmény, a teremtőjének. Ha nincs Isten, azt teszek, amit akarok, amit én látok jónak. Ha nincs Isten, akkor a *Tízparancsolat* sem kötelezhet semmire.

„Kicsiben” az egyik hétköznapi megjelenési formája ennek az, hogy azt mondja az ilyen ember: „Nem hiszek Istenben, mert kértem, hogy gyógyítson meg, és nem tette; milyen rossz az Isten. Mert hol az Isten, ha annyi szenvedés van a világon; ezt érdemeltem?”

Először is: miért perlekedik Istennel az, aki nem hisz benne? Vagy mégiscsak létezik? Másodszor, Istenünk nem „kivánságautomata”, hogy bedobok egy százaszt, és gombnyomásra jön a válasz és a megoldás. Végül: amikor jó dolgunk van, akkor miért nem teszünk föl kérdéseket, és vagyunk hálásak a sok jóért?

Urunk mindentudó és mindenható, ő jobban tudja, hogy mi válik a javunk-

ra. Olyan szempontjai is vannak, amikor cselekszik (vagy nem cselekszik), amilyeneket mi elképzelni sem tudunk. Olyan céljai vannak velünk, amelyekre magunktól nem vágnánk, és nem is tudnánk gondolni.

És a legnagyobb ajándék az, hogy az Úr Jézus meghalt értünk – értem is – a kereszten, hogy bűnbocsánatot szerezzem áldozata árán. Ez az, amit nem érdemeltünk! Ez az, amiről az ének szól: „Ó, érthetetlen kegyelem, mely rég utánam járt, / Ki tévelygőn, vakon bolyongtam utamon, / Egyszer csak rám talált.” Amikor valaki kemény, önző és hitetlen életében meglátja, hogy mégiscsak elveszett, mégiscsak elégtelen úton jár, az föltekint, mint Pál: „Ó, én nyomorult ember! Ki szabadít meg engem e halálnak testéből?” És meghallja a választ, amit Jézus gyengéd szeretettel mellé lép, s ahogy a Bibliában olvassa: „*Hála az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus!*” (Róm 7,24–25; újjonnan revidéalt Károli-ford.)

Az ilyen ember igazán értékeli Jézust, a kegyelmet, a Bibliát, a szentséget. És ragaszkodni fog mindig az Úrhoz, és hálás lesz az ajándékaikért.

Jób tudja mindezt. Sok nehézségen és próbán ment át. De szinte megrögzötten bízik abban, hogy Isten vele van, és ez elég. Ő elég a boldogsághoz és üdvösséghez. Ha elfogadta/kaptad a nagy jót, könnyű lesz elhordozni a kisebb rosszat, mert a mérleg nyelve mindig azt mutatja: az Úr örök országa mindennél többet ér.

Neked is? Akkor könnyen el fogod viselni őerte a nehézségeket is. Ahogy énekeljük is: „A legnagyobbat Jézusban / Te már megadtad régen, / Őbenne üdvösségem van, / Megmostál szent véreben. / Mért kételkednék kegyelmedben? / Ha Jézust adtat értem, / Te el nem hagyhat sz engem!” (EÉ 87,5)

■ SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

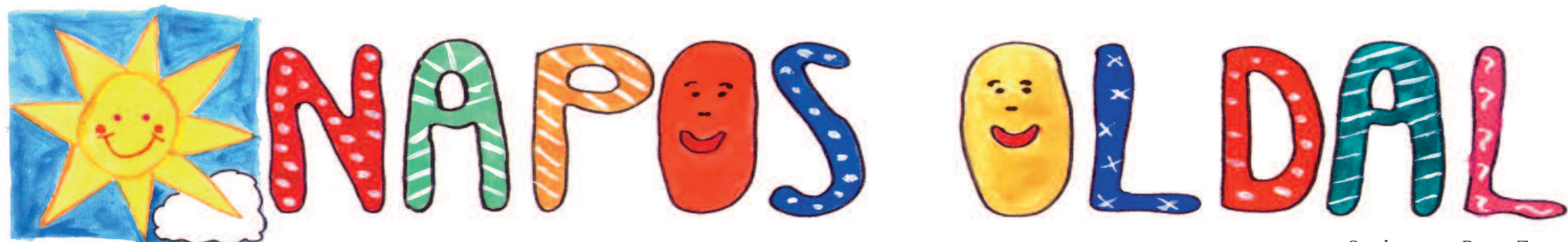
„*Mindenki várakozva néz rád, és te idejében adsz nekik eledelt.*” (Zsolt 145,15)

Szentháromság ünnepe után a 18. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéinek kettős üzenetük van. Az aratási hálaadó ünnep Isten gondviselő szeretetét hirdeti.

„Magasztaltjátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme!” (Zsolt 118,1; LK) Jézus az élet kenyereként táplál minket az örök életre; a mi válaszuk az istenfélelem és a megelégedés lehet, mert „megáldottad, Uram, a te földedet” (GyLK 727). A bolond gazdag példázatával Jézus figyelmeztet: „*Vigyázzatok, és őrizzétek minden kapzsiságtól, mert ha bőségben él is valaki, életét akkor sem a vagyona tartja meg.*” Aki az ő országát keresi, s nem magának gyűjt, az az Isten szerinti gazdag. „*Mert ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is.*” (Lk 12,15,34) Pál a gyülekezeti célokra való önkéntes adakozás áldásairól szól: „*a jókedvű adakozót szereti Isten.*” S bőkezű adományunk „*sokat háláadásra is indít Isten iránt.* Mert e szolgálat eredményességéért dicsőítik majd Istent...” (2Kor 9,7,12–13) A korántsem „hétköznapi” igék pedig kérnek, járjunk elhívásunkhoz méltó szeretetben, mert: „*Azt a parancsolatot is kaptuk tőle, hogy aki szereti Istent, szeresse a testvérét is.*” (1Jn 4,21) Ámde: „Nem az a szeretet, ahogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szerett minket, és elküldte az ő Fiát engemmel és a mi bűneinkért.” (1Jn 4,10; LK) Luther tanítja: „Az igazi szeretet nem csupán beszéd, hanem élő, megbizonyító cselekedet: a Krisztus beszédének megtartása. Az ilyen szeretet harcol s győz. Mert az igazi szeretet mindent meg is tesz s örömmel elszenev azért, akit szeret.” Pál rólunk is ezt gondolná: „*A testvéri szeretetről pedig nem szükséges írnom nektek, hiszen titeket Isten tanított az egymás iránti szeretetre, és mert gyakoroltjátok is ezt minden testvér iránt.*” (1Thessz 4,9–10) S az ifjú Timóteust tanítja: „*A parancs célja pedig a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és képmtatás nélküli hitből fakadó szeretet. (...)* Ez pedig a boldog Isten dicsőségéről szóló evangélium...” (1Tim 1,5,11) Salamon így énekel: a szeretet mindennél drágább kincs! „*Bizony, erős a szerelem, mint a halál... Úgy lobog, mint a lobogó tűz, mint az Úrnak lángja. Sok víz sem tudja eloltani a szerelemet.*” (Énekek 8,6–7) Az első gyülekezethen hét diakónust választottak a görög nyelvű zsidó keresztyének szolgálatára. Az apostolok feladata ezután: „*...mi pedig megmaradunk az imádkozás és az ige szolgálat mellett. (...)* Az Isten igéje pedig terjedt, és nagyon megnövekedett a tanítványok száma...” (ApCsel 6,4,7) Jézus közbenjáró szeretete a kereszten is folytatódott; ott így könyörgött a megfeszít(tet)őiert: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!*” (Lk 23,34) Így magyarázza Hegyi beszédeben az érvényben maradó törvényt: „*...ha a ti igazságotok nem múlja felül az irástudók és farizeusok igazságát, akkor semmiképpen sem mentek be a mennyek országába.*” (Mt 5,20) A törvény betöltése a szeretet (lásd Mt 22,34–40; Róm 13,10) „Szeretni: nem pusztá szó, / A szeretet élő való. / Mi Jézustól tudjuk: mi az igaz szeretet.” (EÉ 574,1)

■ GARAI ANDRÁS

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Angolna

„Síkos, mint az angolna” – szokták mondani. És valóban, aki már tartotta kezében ezt a kígyószerűen tekerő halat, tudja, milyen könnyen kikaplik az ember markából.

Az angolna szaporodásmódja sokáig ismeretlen volt, mígnem a halbiológusok rájöttek ennek a különös hálnak a titkára. A magyar folyókban mindig is éltek angolnák, de most már tudjuk, hogy csupán vendégeskednek nálunk. Bölcsőjük a távoli Sargasso-tengerben ring, ott ívnak négy-nyolcszáz méteres mélységben, és onnan indulnak hosszú vándorútra az európai partok felé.

1904-ben történt, hogy egy Tjor nevű dán kutatóhajó a Feröer szigetek közelében sok más hal mellett egy angolnalárvát is fogott, s ekkor kezdték újult erővel kutatni az angolnának az útját, és sikerült is megfejteni.

Ezek szerint a Sargasso-tengerben lerakott, lebegő ikrákból kikelő, fűzfalevél alakú lárvákat a Golf-áramlat

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

ternek át, halakat esznek, de ikrát is fogyasztanak.

Nyolc-tíz évig élnek az édesvízben, például a Dunában vagy a Balatonban, majd még egyszer – ezúttal utoljára – átváltoznak. Kialakulnak az ivarszerveik, szemük megna-

sodorja az európai partok felé. Sokan elpusztulnak a hosszú út alatt, a legkülönbözőbb halak számára jelentenek táplálékot, de egy részük mindig eléri az európai folyók torkolatvidékét. Útközben fejlődnek, átalakulnak, és pigment nélküli, átlátszó halakként sodródhatnak tovább. A felszíni rétegekbe kerülnek, ahonnan halászok telepítési céllal gyűjtik őket.

Három-négy évig tart a veszélyekkel teli, hosszú vándorút, amíg a Sargasso-tengertől az európai partokhoz érnek. Pigmentálódnak, megkapják természetes színüket, és a fiatal állatok ezreit, százezreit hajtja, kényszeríti az ösztön a folyók felé. A korábban planktonnal és alacsonyrendű rákokkal táplálkozó állatok fokozatosan nagyobb zsákmányra

gyobbodnak, testük ezüstösen csillog, és többé már nem táplálkoznak. A szaporodási ösztön újra elindítja őket, de ezúttal a folyókban lefelé, hogy aztán megkezdjék utolsó útjukat oda, ahol bölcsőjük ringott, a távoli Sargasso-tenger felé. Ikráikat lerakva elpusztulnak.

Kérdések

1. Hogy hívják az átlátszó fiatalokat?
2. Milyen táplálékot esznek a Sargasso-tengertől?
3. Hogy nevezik őket, amikor visszafelé indulnak?

1. Lívengangolna.
2. Nyolcszáz kilométer.
3. Ezüstangolna.
Valászkok

Mózes és a vizek

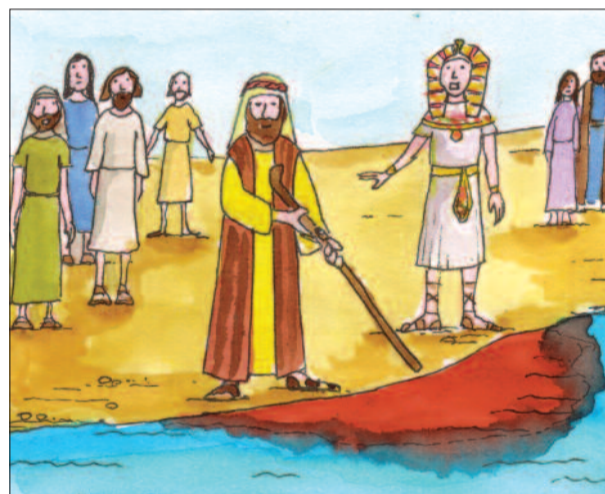
Ha elolvassuk Mózes életét a Bibliában, láthatjuk, életének milyen sok eseménye kapcsolódik a vízhez. A kisded Mózes a Níluson rejtette el az édesanyja. A tíz csapás között volt egy vízhez kötődő is. Csoda volt, ahogyan az Egyiptomból kivonuló nép átkelt a tengeren anélkül, hogy bárkinek bármi bántódása esett volna. Az Úr csodát tett a szomszéd Izráel fiaival Mára vizénél és a Hóreb-hegyi sziklánál is.

Az alábbi képeken ezeket a jeleneteket látjátok megrajzolva. Az alattuk lévő igehelyek segítségével kikereshetitek a történeteket *Mózes második könyvében*. Mindegyik képhez három-három meghatározás is tartozik. Írjátok a betűjeleket a megfelelő kép alatti négyzetbe!

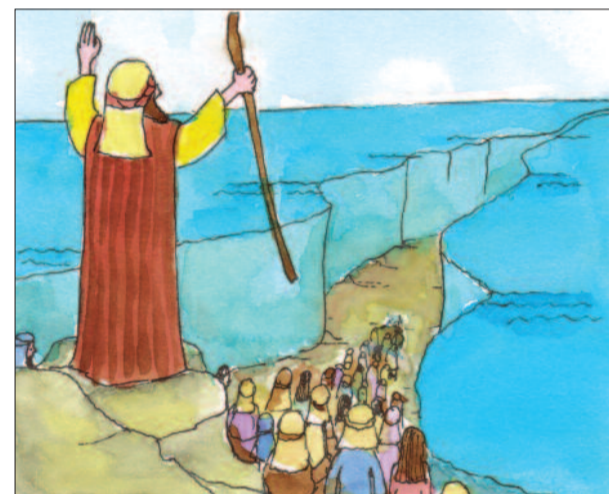
- A) száraz láb, kettéválk, Vörös-tenger
B) keserű víz, fa, édesül
C) mózeskosár, fáraó lánya, nádas
D) vízfakasztás, ivóvíz, bot
E) első csapás, vér, fáraó

2Móz 2,1–10

2Móz 7,14–25

2Móz 14,1–22

2Móz 15,22–25

2Móz 17,1–7

A kéményseprő munka után belenéz a tükörbe, majd elégedetten megjegyzi:

– A koromhoz képest jól nézek ki...

– Bizony, abban a nagy csatában én elvesztettem a fél lábam – meséli az öreg katona, mire valaki csodálkozva közbeszól:

– De bátyám, hiszen mind a két lába megvan!

Az öreg bólint:

– Mert a csata után megtaláltam.

Az út szélén a csigagyerek könyörög a mamájának:

– Anyu, hadd szaladjak át az útteszten!

– Nem lehet, kisfiam! Négy óra múlva jön egy busz.

– Peti! Mondj öt afrikai állatot!
– Két tigris és három elefánt.

HUMORZSÁK

– Az ön pulzusa nagyon lassan ver!
– Semmi baj, doktor úr! Ma szerencsére ráérek.

Két sakkozó beszélget:

– Milyen bábut kérsz, szép fényeset? Vagy adjak inkább mattot?

A csatár sorozatban hagyja ki a jobb-nál jobb helyzeteket. Amikor már huszadszor ló az üres kapu fölé két lépésről, szomorúan fordul a játékos-társához:

– Úgy látszik, ma nincs szerencsém.
– Dehogynincs, ez a mi kapunk!

– Kártyával lehet fizetni?

– Persze.

– Egy ászból és királyból tud visszadni?

Egy idős férfi moziba megy. Miután megveszi a jegyét, beáll a sorba pattogatott kukoricáért. Amikor meghallja, hogy hatszáz forintba kerül, megszólal:

– Mikor én utoljára moziban voltam, még csak ötven forint volt a pattogatott kukorica.

– Uram, akkor nagyon fogja élvezni az előadást, ugyanis most már hangja is van a filmnek!

– Robika, ha én adok neked két cicát, és apukád is ad két cicát, összesen hány cicád lesz?

– Öt.

– Ej, Robika, gondolkodj egy kicsit!
– Öt lesz, tanító néni, mert otthon már van egy.

Babaháztól a templomig

► „Hetedhét országra” szóló kincseket rejt a székesfehérvári Hetedhét Játékmúzeum Moskovszky-gyűjteménye: a több ezer darabot számláló kollekciónak legrégebbi darabja az 1700-as évek elejéről való, míg a legújabbat az 1930-as években készítették.

A gyűjtemény története is mesébe illő, bár az eleje szomorú. Egy jómódú polgári családba született leány, *Auer Erzsébet* boldog gyermekkorához – a főleg édesapjától kapott – rengeteg játék is hozzátartozott. Amikor tizenhárom éves lett, édesapja meghalt, édesanyjával pedig másik lakásba költöztek, ahova babáit már nem vihetette magával. Így a kislányt kétszere bántat érte: nemcsak rajongva szeretett édesapját veszítette el, hanem az otthon melegét jelentő játékeit is.

Jó pár évvel később megszületett a lánya, *Éva*. Ekkor határozta el, hogy megpróbálja pótolni gyermekkorának kincseit – a játékgyűjtés aztán a szenvedélyévé lett. A felcseperedő *Moskovszky Éva* ebben nemcsak társa lett édesanyjának, hanem a későbbiekben tudományos szinten foglalkozott játéktörténettel.

Anyja és lánya hetven éven át gyűjtötte a régi korok játék babáit, játékeit. Restaurálva, rendszerezve és apró szobáskákba helyezve őket alakították ki különleges gyűjteményüket. A babaszobák berendezését korabeli bútorok, dísz tárgyak (porcelánok, textilek, képek, üveg-, réz-, ón- és ezüstedények, gyertyatartók, lámpák, csillárok) és minikönyvek egészítik ki. Az egyik babaszobában például egy *Mária Terézia* korabeli intarziás kabinetszekrény áll, többek között *Shakespeare*, *Goethe*, *Schiller* eredeti nyelvű minikönyveivel és egy teljes angol nyelvű Bibliával. A *Magyarország története* című apró köny-

A tárlók alatt elhelyezett, kihúzható fiókok játékos feladatokat rejtenek – érdemes ezekbe is belekukkantani még a felnőtteknek is.

A Moskovszky-gyűjtemény mesébe illő történetének fontos fejezete volt, amikor a világon is ritkaságnak számító anyag Székesfehérvárra került. Ez pedig a Szent István Király Múzeum nyugalmazott főrestaurátorának, a Marosi Arnold-díjjal kitüntetett *Illyés Endrénének* a nevéhez fűződik, aki nem mellesleg a székesfehérvári evangélikus gyülekezet tagja (*képünkön*).

– Az én történetem eleje ahhoz a porcelánfejű játék babához köthető, amit még a békéscsabai nagyszüleimtől kaptam. 1996-ot írtunk, és arra gondoltam, milyen jó lenne egy játékiállítás szervezni itt, a székesfehérvári múzeumban, de igen hamar kiderült, hogy a múzeumoknak mennyire szegényes a gyűjteményük játékokból. Szakmai berkekben azonban köztudott volt, hogy dr. Moskovszky Éva régész, művészettörténész, a Magyar Nemzeti Múzeum öt nyelven beszélő könyvtárosa szenvedélyes játékgyűjtő. Felkerestem őt, és ámulattal láttam, hogy otthona pincéjében micsoda kincseket tárol.

Sikerült is akkor egy nagyobb anyagot kiválogatnunk; a múzeum dísztermében a karácsonyi időszak táján volt látható a belőle készült kiállítás. Két hónap alatt tízezer látogató tekintette meg!

FOTÓ: HORVÁTH RENÁTA – FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

ló nyitottsággal partner volt abban, hogy a város letétbe vegye az anyagot, és méltó helyet biztosítson neki.

– *Mi volt a következő lépés?*

– A gyűjtemény egyes darabjait a múzeum restaurátor-műhelyében felújítottuk, majd a régi megyeháza épületében, az egykori evangélikus imaház hét szobáskájában állítottuk ki.

– *A tárgyak ritka volta mellett mi teszi még különlegessé a gyűjteményt?*

– Az 1970-es évekig nem gyűjtöték itthon a játékokat, ami azért nagy veszteség, mert a történelem viharaiiban – gondolok itt például a főúri gyűjtemények szétesésére, a holokausztra – a gyerek szobák kincsei kevés kivétellel megsemmisültek. Pedig ahogy a Moskovszky-gyűjteményben is láthatjuk, a korábbi évszázadokban nagy gondot fordítottak a játékok minőségére és az esztétikai nevelésre. Fantasztikus aprólékosan díszítették még a legkisebb edényeket is, a legszebb csipkékből varrták a babák ruháit.

A játékok nem csupán a kellemes időtöltést szolgálták, hanem felbecsülhetetlen tanító, nevelő hatással bírtak: a gyerekek ezeken tanulhattak meg, gyakorolhatták be például azt, hogy egy születésnapra zsúrra hogyan terítjük meg az asztalt, hogyan látogatjuk meg beteg pájtásunkat, hogyan vásárolunk egy szatcsboltban... A kiállításon látható templombelső oltárai előtt már kicsi koruktól kezdve gyakorolták a gyerekek a babáikkal a ministrálást, illetve eljátszhatták akár az esküvő vagy a keresztelés szertartását is.

– *A Hetedhét Játékmúzeum – Moskovszky- és Réber-gyűjtemény jelenleg az Oskola utca 2–4. szám alatti Hiemer-házban tekinthető meg. Úgy tudom, októberben szakmai konferenciát is tartanak itt.*

Mint minden évben, idén is megtartjuk tudományos konferenciánkat; ez alkalommal *Játék – gyűjtő – szenvedély – Gyűjteményezési stratégiák magán- és közgyűjteményi környezetben* címmel. Az október 29-én 10 órákor kezdődő napunkon tizenegy referátum hangzik majd el az ország minden tájáról érkező előadóinktól. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várunk.

■ BODA ZSUZSA

vet egykor *Csinszka*, vagyis *Boncza Berta*, *Ady Endre* özvegye ajándékozta *Fenyő Miksa* lányának, *Annának*: „Fenyő Pannika barátnőmnek, 1926. karácsony, Csinszka” – olvasható benne a dedikáció.

A polgári és paraszti lakások szobái és konyhái, a különféle üzletek (például szatós- és kalaposbolt), illetve iskolai padok és katonazenészekkel teli parkrészek mellett fontos helyet kapnak a gyűjteményben templombelső miniatűr változatai is. A gazdagon faragott és aranyozott oltárok egyikén például a mariazelli kegyképet lehet felismerni.

Nem csak lányoknak való játékokat rejt azonban Székesfehérváron az Oskola utcai Hiemer-ház kiállítása. Az emeleti részen – egyebek mellett – egy óriási terepasztal látható, amelyen az 1901-ből származó nürnbergi óraműves mozdonyt a látogatók személyesen is elindíthatják. E terepasztal fontos eleme a 19. század végétől származó vár; ez *dr. Grexa Gyula* történész-tanár gyerekkori játéka volt. Az asztalon a spanyol-amerikai és az orosz-japán háború csatahajói, valamint egy spirituszlangos, valódi gőzgép hajtott tenger-alattjáró is feltűnik.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szekciószemle

Az idősek helyzete gyülekezeteinkben

► Idősödő egyház vagyunk. A tényhez az evangélikus presbiterek – szeptember 19-én megrendezett – második országos találkozásánál (EPOT) *Fábri György* északi egyházkerületi felügyelő előadása sok olyan információval szolgált, amely továbbgondolásra, elemzésre kötelez bennünket. Mi a feladat, a kihívás, a lehetőség, a cél; melyek azok a tapasztalatok, amelyekről ebben a körben hasznos beszélgetni?

Az EPOT egyik szekciójában sokadmagammal arra voltam kíváncsi: milyen a gyülekezeteink tagságának többségét kitevő korosztály helyzete ma? Erről a témáról *Kőrösi Krisztina*, a Nádasi Evangélikus Egyházközség lelkésze, mentálhigiénés szakember, a helyi diakóniai intézmény vezetője tartott érdekes előadást.

A lelkész először az idősek általános helyzetéről beszélt. Felmérések szerint az idős emberek többsége szomorúnak, aggasztónak találja az egészségügyi helyzetét. De máris itt egy tisztázandó kérdés: ki az öreg? Mikortól idős az idős?

A Központi Statisztikai Hivatal által végzett felmérés azt mutatja,

Ezért fontos a második terület mindenkor végiggondolása: mit adunk idős gyülekezeti tagjainknak? Mire vágyunk, s megtalálják-e nálunk, amire szükségük van?

Adunk közösséget, megtartó emberi kapcsolatokat. Sok idős magányos, így a családja, távol élő szeretettei helyét a mindennapokban a gyülekezeti közösség tölti be. Adjuk azt az érzést, hogy számíthatnak valakire. Programot is ad a gyülekezet, a vasárnapi istentisztelet mint fő alkalom mellett számos vonzó hitépítő együtt-lét működhet: klub, kreatív asszonykör, házi bibliaóra. Ezek az elfoglaltságon túl a „hasznos vagyok, szükség van rám” érzését is nyújtják, ami so-

FOTÓ: TPK

hogy a megkérdezettek 60%-a szerint az tekinthető idősnek, aki már nem tudja magát ellátni; 50%-uk pedig úgy véli, a szellemi leépülés tesz öreggő. Az idősek anyagi helyzete is keserves hazánkban, a nyugdíjak alacsonyak, a gyógyszerek drágák, az ellátórendszerbe bekerülni hosszú várólisták útján lehet.

A sok ijesztő tény arra indít, hogy ki-ki tervezze meg előre életének utolsó harmadát, gondolkodjon előre, hogyan is szeretne megöregedni, és milyen módon tud önmagáról gondoskodni. Ehhez az egyház segítségét kérhetjük, hiszen diakóniai intézmények nyújtanak országszerte megoldást.

Kőrösi Krisztina előadásából megtudtuk, mit adnak nekünk az idősek, és mit adhatunk mi, egyház, gyülekezet nekik. Amit az idősek adnak: például lelkészeinknek van kinek prédikálniuk. Főleg falun a presbitérium tagjai zömmel idős, nyugdíjas emberek – és ők a közösség motorjai. Anyagilag is ők, az idősek tartják fenn az egyházat, nemritkán gyermekeik, unokáik helyett is ők fizetik be az egyházfenntartói járulékot. Miatuk, általuk van evangélikus egyház!

kat jelent az aktív munkából hirtelen nyugdíjba kerülő emberek számára.

Fontos, hogy figyeljünk időseinkre, látogassuk őket, és a kórházban se hagyjuk őket magukra.

A lelkész arra is rámutatott: célszerű lenne tanítani a fiatalokat, középkorúakat arra, hogyan kell, lehet méltósággal megöregedni. Egy-egy gyülekezeti alkalmon őszinte beszélgetéseket lehet e témában kezdeményezni.

Végül arról hallottunk, hogy mit tanít a Szentírás az időskorról. A tisztelethez, amelyet az idős emberek iránt érzünk, a kor önmagában nem elég. Sok házsártos, nehéz természetű idős embert ismerünk mindannyian. Fontos, hogy életünk minden szakaszában látsszon rajtunk a megélt hit, látsszon, hogy élő istenkapcsolatból merítjük erőnket, ez az emberi oldala annak, amit a Biblia az idős ember tiszteletéről tanít.

A megélt kor felelősséget, kötelességet is ró ránk, de ehhez hitünkben mindig erőt meríthetünk, és a közösségben, amelyet az egyház kínál, megoszthatjuk az időskorból adódó, ránk nehezedő terheket is.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

HIRDETÉS

Meghívó jubileumi ünnepségre

Szeretettel meghívjuk a megszervezésének 450. évfordulóját ünneplő Soproni Evangélikus Egyházközség jubileumi ünnepére október 10-ére, szombat délelőttre. Ennek keretében 10 órákor ünnepi istentiszteletet tartunk a Szent Mihály-templomban, a soproni evangélikusok egykori főtemplomában. Igét hirdet *Ittész János* nyugalmazott püspök, a liturgiában szolgálnak a gyülekezet lelkészei.

Ezt követően együtt vonulunk át a gyülekezeti házhoz (Színház u. 27.). 11.30-kor megnyitjuk *A soproni evangélikus gyülekezet évszázadai* című megújult állandó kiállítást. Köszöntőt mond *dr. Hafenschner Károly* miniszteri biztos, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke; *dr. Harmati Béla László*, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója és *Tóth Károly* lelkész.

Ünnepünkre mindenkit szeretettel várunk!

A Soproni Evangélikus Egyházközség presbitériuma

Ülésezett a reformációi emlékbizottság

▶ **Egyházunk reformációi emlékbizottsága őszi ülésén folytatta a felkészülést 2017-re, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára. A szeptember 22-i tanácskozáson a testület tagjai tervekről, megkezdett és lezárult projektekről egyeztettek.**

Az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában az emlékbizottság elnökének, **Fabiny Tamás** püspöknek az áhítatával kezdődött meg az ülés.

Egyházunkban 2015 a reformáció és oktatás emlékévé, erre fűzte fel ideji programjait az Evangelikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet. Rendezvényeik idén kétezer-háromszáz tanárt és ezernyolcszáz diákot mozgósítottak – számolt be a testületnek az intézet igazgatója, **Majorsné Lasányi Ágnes**.

Amint lapunk is hírül adta, visszatér szülőföldjére **Luther Márton** végrendelete, ha csak rövid időre is: az értékes iratot egyházunk kölcsönadja Szászországnak a 2017-ben megrendezendő wittenbergi emlékkiállításra. **Fabiny Tamás** ismertette a jubileumi wittenbergi magyar terveket. Magyar hétvégét rendezhet egyházunk 2017 augusztusában a Melanchthon-házban; tudományos konferencia, kamarakiállítás, orgonakoncert, kétnyelvű istentisztelet és fogadás szerepel a programtervben.

Megjelent a **Korárelőjátékok az Evangelikus énekeskönyv énekeihez** című kiadvány, melyet **Bence Gábor**, a kötet egyik szerkesztője mutatott be. Az egyelőre ötszáz példányban ki-

adott gyűjtemény több darabja most jelent meg először nyomtatásban – például **Bach** egyik utolsó tanítványának, **Johann Christian Kittelnak** a műve –, de kortárs kompozíciók is megtalálhatók benne.

Különösen aktuális pályázatra hívta fel a figyelmet **Hafenscher Károly**, az állami Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa. Egyházi jogi személyek (gyülekezetek és intézmények) pályázhatnak programtámogatásokra, az elnyerhető összeg százötvenezer és kétfélmillió forint között lehet. A pályázatot 2017-ig félévente hirdetik meg, a teljes keret 30 millió forint.

Az állami Reformáció Emlékbizottság támogatásával könyvsorozat jelenik majd meg **A Reformáció Kincsei** címmel. Első, evangelikus vonatkozású kötete várhatóan karácsony táján kerül a boltokba – mondta el **Hafenscher Károly**.

A **Luther Válogatott Művei** sorozat következő, prédikációkat tartalmazó kötetét novemberben mutatják be, várhatóan az **Egyességi irattal** együtt – tájékoztatót **Kendeh K. Péter**, a Luther Kiadó igazgatója. A bemutatón a Luther-rajzfilmsorozat negyedik epizódját is megnézhetik majd az érdeklődők.

Az iskolatörténeti pályázat az elbírálás szakaszában van – közölte **Hubert Gabriella**, az Evangelikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa. A bizottság döntése értelmében bővíthet a Magyar Evangelikus Digitális Tár (MEDiT): a gyűjteménybe kerülhetnek **Türmezei Erzsébet** énekei.

■ BALLA MÁRIA

Istentiszteleti rend • 2015. október 4.

Szentháromság ünnepe után 18. (hálaadó) vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Mt 22,34–46; 2Móz 20,1–17. Textus: 1Kor 1,4–9. Énekek: 362., 444.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; de. 10. (német, családi) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. **Bence Imre; Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.) Herzog Csaba; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstick M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerófiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. **Cselovszky Ferenc; Fásor, VII., Városligeti fásor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. **Románé Bolba Márta; VIII., Rákóczi út 57/A** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) **Missura Tibor; XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fásor 24.** de. 9. (úrv.) D. Szezik Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. **Keczkó Szilvia; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamás; du. 5. (zenés áhítat) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Béres Tamás; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevel u. 46.** de. fél 11. (úrv., aratási hálaadás) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákospalota, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

Összeállította: Balla Mária

Üstökös a Fásor felett a kutatók éjszakáján

▶ **A kutatók éjszakája programsorozatnak ez évben is aktív részese volt a Budapest-Fasori Evangelikus Gimnázium. A számtalan érdekes és a tudomány-népszerűsítés szempontjából hasznos szeptember 25-i program közül e sorok írója – a teljességre való törekvés nélkül – az egyik csillagászati előadást idézi meg beszámolójában. Ennek házigazdája az iskola közkedvelt tanára, **Zombori Ottó** – utóbb maga is egy másik prezentáció főszereplője – volt, vendége pedig a Magyar Asztronautikai Társaság alelnöke, korábban úgyszintén az Uránia Csillagvizsgáló munkatársa és a Magyar Űrkutatási Iroda igazgatója, **Both Előd** csillagász.**

Az **Üstökösrandevű magyar közreműködéssel** címet viselő népszerűsítő előadás bevezetése a csóvás égi vándorok kutatásának történetét ismertette. **Arisztotelész** légköri jelenségnek tartotta ezeket. **Giotto** a **Háromkirályok imádása** című táblaképén a később **Halley-ről** elnevezett üstökös

vizsgálatuk talán legfontosabb tudományos jelentősége, hogy anyagukban annak ősi anyagát őrizték meg.

Az előadó ezt követően kanyarodott szűkebb szakterületére, az űrkutatási vonatkozásokhoz. Elmondta, hogy az üstökösök űrszondákkal való kutatásának története három év-

Az előadás főszereplője a **Csurjmov–Geraszimenko-üstökös** vizsgálatának céljából indított **Rosetta** űrszonda volt. Tíz és fél évnyi, 6,4 milliárd kilométeres, bolygókat és aszteroidákat megközelítő utazás során jutott el tavaly célpontjához, majd állt pályára körülötte. Az üstökösöt 1969-ben fedezték fel az egykori Szovjetunióban ukrán csillagászok a mai Kazahsztán területén fekvő alma-atai obszervatóriumában. A Fásorban az érdeklődők megismerkedhettek az üstökös fizikai viszonyaival, a porréteg borította, por és jég alkotó égitesttel: méreteivel, hőmérsékleti viszonyaival, kémiai összetételével.

Bár az űrmissziót a szakemberek hatalmas sikerként értékelték, az egyetlen kevésbé eredményes momentumot is megemlíthette az előadó: mivel nem tudta „lehorgonyozni” magát, a **Philae** leszállóegység kétszer is visszapattant az alacsony gravitációjú felszínről. Forgott, újra leszállt, de vagy egy árnyékos helyen landolt, vagy megbillent, és áramellátásának elégtelensége miatt megszakadt vele a kapcsolat. Idővel „feléledt”, de csak rövid időre, majd (talán) végleg elhallgatott.

Both Előd a Magyar Űrkutatási Iroda vezetőjeként maga is tevékeny részese, katalizátora volt a hazai kutatók részvételének a **Rosetta**-misszióban. Ez egyidejűleg jelentette a közreműködést az űrszonda kivitelezésében, a műszerek fejlesztésében és a tudományos kísérletekben.

A tavalyi közelítés után a kométa idén augusztus 13-án érte el napközelségét. Együtt a Rosettával, hiszen az üstökös körüli pályán az űrszonda vele utazik, megfigyelve a **Csurjmov–Geraszimenko** fokozódó aktivitását, lencsevégre kapva pazar gázkilövelléseit – melyeknek látványos fotóival zárta előadását **Both Előd**.

■ REZSABEK NÁNDOR

A HALLEY-ÜSTÖKÖS / FOTÓ: NASA

ábrázolta betlehem-i csillagként. A lutheránus dán csillagász, **Tycho Brahe** volt az első, aki önálló égitesttípusként írta le az üstökösöket, és **Edmond Halley** állapította meg egyes példányok periodikus voltát.

A kométák a Naprendszer legkülső vidékéről, az Oort-felhőből érkeznek. A rövid periódusúak „bennragadnak” a Naprendszer belsejében, és

tizedre nyúlik vissza. 1986-ban járt először (egyszerre több nemzet által küldött) eszköz a Halley-nél. Azóta féltucatnyi ilyen randevű zajlott. Ezek közül érdemes kiemelni a **Stardust**-ot, mely a **Wild-2** porát gyűjtötte be, majd juttatta vissza a Földre, valamint a **Deep Impact**-ot, mely a **Tempel-1**-be egy lövedékszerű becsapódó egységet juttatott.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

Olvassa
az **Evangelikus Élet**
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Össze, szét

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Azt mondják a keresőjéről ismertté vált Google-ról, hogy hazai pályán akarta legyőzni a Facebookot, amikor Google+ néven közösségi oldalt indított. És persze azt is mondják, hogy nem sikerült neki. Sőt erről egészen sokáig lehetett hallani, amikor ez utóbbi szolgáltatást csak szellemvárosként emlegették, azaz elismerték, hogy rengeteg felhasználója van, de valódi aktivitás nemigen volt tapasztalható. A Google pedig meredek döntéseket hozott annak érdekében, hogy különféle szolgáltatásainak felhasználóit oda terelje, többek között egy ideig a YouTube nevű videómegosztó oldalon is csak Google+-azonosító birtokában lehetett hozzáférni. A legújabb hírek arról szólnak, hogy ezek a próbálkozások véget értek, és a közös ernyő alá terelt alkalmazások önállósodnak.

A Picasa nevű rendszert 2004-ben vásárolta meg a Google, és az egyszerű képszerkesztő és -katalogizáló program népszerűsége csak tovább nőtt ettől a lépéstől. A Picasa az első között volt képes az arcfelismerésre, így a fényképeinket szinte teljesen magától tudta felcímkézni a rajtuk lévő személyek szerint. Az újabb verzió Google Photos néven debütált május végén, mégpedig úgy, hogy tetszőleges mennyiségű kép és videó tölthető fel rá. Egyetlen zavaró korlát létezik: a képek mérete nem lehet nagyobb 16 megapixelnél, azaz az igazán profi fotósoknak le kell kicsinyíteniük a felvételeiket, ha fel akarják őket tölteni az oldalra.

A YouTube az elmúlt időszakban néhány apróbb ráncfelvarráson esett át, többek között eltűnnek a videólejátszó ablak kezelőszervei, ha filmet nézünk, így kevesebb zavaró elem látható a kép környékén. És persze a már említett kommentelési lehetőség változott úgy, hogy elég egy sima Google-azonosító hozzá, nem kell a Google+ tagjának lenni.

Nemcsak a Google közösségi oldala kapcsán érezhető hadiállapot a két óriás között, de a Facebook is látványosan erősíti a videók területén. Legalábbis azt állítják, hogy a két közösségi oldalon már több videót játszanak le, mint a YouTube-on.

Ez a hír két dolog miatt is felkavarta az állóvizet. Az egyik, hogy a filmnézési volumen megállapításánál előnyösebb mutatót használtak, mint a YouTube, mintegy elmosva a különbséget az „elkezdte nézni” és a „végignézte” között. A másik – sokkal komolyabb –, hogy míg a YouTube fizethet a tartalomszolgáltatóknak a filmjeik nézettsége után, addig a legtöbb esetben a Facebook ugyanezeket a tartalmakat úgy veszi át, hogy senki nem kap értük semmit. Pedig nem kevesen élnek abból, hogy saját

zenéket vagy oktatóanyagokat készítenek, akár komplett stúdiót felépítve, hogy aztán a YouTube-on ne csak nézettségre tegyenek szert, hanem kézzelfogható jövedelemre is.

A Facebook idén nyáron vette meg a romániai LiveRail nevű startupt, amely komplex videós hirdetési rendszert fejleszt, így könnyen elképzelhető, hogy már ez a lépés is a szerzői jogi aggályokat eloszlató pénzzé változtatási rendszer része lesz. Addig viszont teljesen érthető, hogy a videó-készítésbe komoly energiákat fektető alkotók nehezményezik, hogy a jelenleg 260 milliárd dollárra értékelt Facebook anélkül hozta létre videó-megosztó rendszerét, hogy akár csak a Google jól működő megoldásának az átvételét megpróbálta volna.

A Facebookkal és a Google-lal kapcsolatban pedig még egy érdekes adat látott napvilágot: a különböző on-line médiumokra érkező látogatók terelésében most már fej fej mellett halad a két szolgáltató, azaz leegyszerűsítve az egyes cikkekre a keresőből és a közösségi oldalról is ugyanannyian látogatnak. Egyre érdemesebb tehát az írásokat a Facebookon is megosztani, míg a fenti hírek tükrében a Google+ profil karbantartása és fejlesztése egyre kevésbé éri meg a befektetett energiát. Talán megtalálhatja még a helyét a Google+ az anyagcég széles portfóliójában, de hogy valóban így lesz-e, arra csak az idő hozza meg a választ... ■ N. B.

Lutheránus lelkészi útjelzők

Újabb kötete jelent meg a díszpolgári címmel kitiintetett dr. Barcza Bélának

► A hívó embert az üdvösségének kérdése mellett – vagy ezzel összefüggésben – mélyen foglalkoztatja az, hogy milyen szellemi-lelki lenyomatot hagy maga után. A jó vagy rossz gondolatok-hitek és átörökített viselkedésminták akár generációkon át is tovább élnek és hatnak családunkban, gyülekezetünkben és településünkön, ahová Isten éppen helyezett. Nagy ajándék a kicsiny hatvan–egyöt éves evangélikus gyülekezet számára, hogy nyugdíjas lelképásztorának, dr. Barcza Bélának a szellemi kincsei könyv formában is kézbe vehetők, így jó missziós eszközként képesek elgondolkodtatni és megérinteni még az ellentétes véleményen lévőket is.

FOTÓ: SINKOVICS ERIKA

Béla bácsi szelidséget és barátságot sugárzó személyiségével, nyitott lelkészi karakterével az egész város szeretett és tisztelt polgárává vált, mióta 1981-ben megkezdte hatvani szolgálatát. Ezt a légkört érzékelték az egybegyűltek szeptember 15-én is, amikor a helyi könyvtárban a kötet szerkesztője, Barcza Tibor és a szerző bemutatta frissen megjelent kiadványát.

dalmi problémák iránti érzékenységgel és diakóniai lelkülettel átitott evangéliumhirdetéssel tudja betölteni! Pál inti a kolossébelieket, hogy bölcsen viselkedjenek a kívülállók iránt (Kol 4,5). Az igét életére alkalmazva Béla bácsi előttünk jár e tekintetben is: a világhoz nem igazodva (Róm 12,2) ki tudta vívni emberségével és tudományos munkájával az egész

Tízéves a piliscsabai egyházközség

Rendhagyó jegyzőkönyvi részletek

2015. április, presbitériumi ülés.

Kézdy Péter lelkész: „Idén lesz tízéves az egyházközség. Ünnepeljük meg ezt egy fesztivál keretében. Istentisztelet, közös ebéd itt a Béthelben, délután bábozás, zenekar, az ifjúság előadhatna egy színdarabot... kézműveskedés, játék, gospelkórus... bérelnénk egy nagy sátrat, amiben sokan elférünk, vendégek a szórványból, testvérgyülekezetből...”

csak tíz nap, megvan-e minden felelős? Kellene üst a gulyáshoz, és az a másik, amiben tüzelni kell, mi is az, katlan?

Szeptember 19. Érkezik a sátor, üst, katlan, a férfiak és a fiúk rendezkednek, a nénik pucolják a krumplit, a lányok a hagymát, a nők a fotókiállítást feliratozzák, lesz dekoráció, borostyán és csipkebogó, és íme, esztére kész az oltár.

parókiát vásároltunk, gyarapodunk és élünk.

Fotókiállítás dokumentálja azt a sok kedves pillanatot, amelyek mögött ott volt a „belső erő”, tiszta szándék, hogy keresztény, evangélikus közösségként, az egykor itt működő diakonissza testvéreink utódaiként ismerjenek minket. Konfirmándusok, táborok, kirándulás a Siló otthon kerek szék lakóival, és büszkeségünk, az egyre növekvő családi napközi.

A délutáni programok derűje mindenkit áthat, elvarázsol a kicsi bábelőadásának ötletessége, ahogy Jákob előtt fel-le járnak az angyalok. Ámulattal nézzük, miként jelenítik meg a pár éve még játékos, mára felnőttként szereplő ifjak a zsidó főpapatok és a római százasados biznyságtételét. Szinte szülői büszkeséggel hallgatjuk három testvér kamarazenélést és a szolistákat, együtt énekelünk a katolikus kórusral. A farnadi néptáncsoportnak tapsolva arra gondolunk: örömmel jötték közénk, mert lelkészi rendszeres vendégszolgálatával vált lehetővé, hogy a szlovákiai kisváros magyarjai évtizedek után újból anyanyelvükön hallhassák Isten igéjét.

Kézdy Péter záróahítatában Ézsaiást idézi a múlt és állandó időről. Örömmel szövi igehirdetésébe a friss hírt a napokban megszületett perbáli gyermekről, és megemlékezik gyülekezetünk nemrég eltemetett legidősebb tagjáról, akinek a sokszor emlegetett biznyságtétele – „Isten mindig megtartott” – erőt adott a halála előtt is. Mert Isten megtartó szeretete nem a nehézségek elhárítását jelenti, hanem megtartást emberségben, a „belső ember”, a Krisztusban igaz ember erejében. Ez az erő hoz létre gyülekezetet, alakít közösséget, és teremt igazi ünnepet. ■ ÖZE KATALIN

FOTÓ: NAGY LAJOS

A presbitérium hallgat és pislog, meredten nézik a földet: Gospelkórus? Sátor?? Fesztivál??? Micsoda szavak! Mennyi nehézség! Honnan lenne erre pénz?

Május. A presbitérium számol, pályázat készül az önkormányzathoz, az egyházhhoz. Van egy nagy összegű is, sok pénzért, valami nemzeti. Közben sárlavina önti el a lelkészi hivatalt, elázik az összes dokumentáció, tönkremennek a számítógépek, közeledik a határidő. De van boldogság is: megszületik a lelkészcsalád harmadik gyermeke!

Szeptember 10. A pályázatok nyertek, a sátorbérlet rendben. Már

Szeptember 20. Az alkalmi templom megtelik: piliscsabai evangélikusok, zsámbéki szóránygyülekezet, farnadi testvérgyülekezet, polgármesterek, csömöri konferenciázók, barátok és ismerősök. Kántorunk épp nincs, de vannak vonósok és fúvósok, nagyon-nagyon messze elhangzik a fák között az Áldunk téged, Istenünk.

Bence Imre az Efezusi levél 3,13–21 szavaival szól a nemzedékről nemzedékre változatlan és örök Krisztusról, aki a romolhatatlan „belső embert” munkálja bennünk. Gondnokunk összegezi a tíz év eseményeit: lelkészt választottunk, az egyház segítségével

FOTÓ: HELFRICH PÉTER

Barcza Béla második, Útjelzők című könyve a jóval vastagabb Sorsvállalás című tanulmánykötet folytatása: az ebből helyhiány miatt kimaradt írásokból állított össze a szerkesztő százhusz oldalnyi anyagot. A szerző ezúttal is aprólékos kutatómunkával megírt esszéiben állít emléket a hazai és az egyetemes protestáns egyháztörténet ismert vagy kevésbé ismert alakjainak.

Az ötven év terméséből válogatott, szókimondó hangvételű írásokon át sugárzik az a lelkület, mely képes átlépni kegyességi, felekezeti, társadalmi rétegek közötti és világnézeti határokat is, hogy szerzőjük dialógust folytasson, és mások szellemi kincseiből merítve megerősödjék evangélikus identitásában.

Béla bácsi személyes beszélgetésekben szívesen utal az evangélikus teológián töltött évek mellett azokra az impulzusokra is, melyek őt a pápai református gimnáziumban és az Eötvös Loránd Tudományegyetemen érték. Amint elmondta, hitének formálódására szintén nagy hatást gyakorolt a háború utáni ébredés tüze, melyet a metodistáknál tapasztalt meg.

Speciális kutatási területe a Horthy-korszak evangélikus parasztságának élete, de ez nem csupán múltba nézés, hanem útjelző is a ma egyháza számára. Meggyőződése, hogy egy gyülekezet a missziói küldetését csak a társa-

város megbecsülését. Ennek bizonyítékeként szeptember 26-án a település képviselő-testülete – Hatvan különböző meggyőződésű lakosainak egyöntetű támogatásával – díszpolgári címet adományozott dr. Barcza Bélának a városért végzett tevékenysége elismeréseként.

Ez év szeptemberében ünnepelte a gyülekezet a Szehtlo Gábor evangélikus lelkész nevéhez fűződő temploma elkészültének nyolcvanadik évfordulóját. Az ünnepi istentiszteleten nyugdíjas lelképásztorunk hirdette az igét (képünkön), mint aki ez ideig a leghosszabb ideig (1981–2005) szolgált a gyülekezetben. Prédikációjával és egész életével is biznyságot tett arról, hogy hívó eleinkhez hasonlóan csak azért tud értékes szellemi lenyomatot hagyni maga után, mert Jézus hagyott a szívében örökkévalóságig tartó lenyomatot.

Béla bácsi, szívből gratulálunk, és mint az Úrban bízónak kívánjuk, hogy öregén is gyümölcsöző fajaként (Jer 17,7–8) maradj sokáig velünk!

■ TÓTH ZOLTÁN

Dr. Barcza Béla: Útjelzők – Egyháztörténeti és helytörténeti írások egy küzdelmes élet évtizedeiből. Szerzői magánkiadás, Hatvan, 2015.

A Sorsvállalás és az Útjelzők című könyvek megrendelhetők a szerzőtől.

HIRDETÉSEK

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

A Bethánia CE Szövetség csendesnapja

A Bethánia CE Szövetség *Az öröm forrása* címmel budapesti országos csendesnapját tartja október 17-én, 10 órai kezdettel a Józsefvárosi Református Egyházközség templomában (VIII. ker., Salétrom u. 5.). Szeretettel meghívunk minden érdeklődőt.

A budavári evangélikus szabadegyetem előadása

Október 5-én, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a budavári evangélikus szabadegyetem negyedik évadának első alkalmát a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). *Dr. Fabiny Tamás* püspök áhítatát követően *dr. Beer Miklós* váci megyés püspök tart előadást, amelynek címe: *Mit tehet az egyház a menekültekért és üldözöttekért?* A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk!

APRÓHIRDETÉSEK

Alpinteknikával is vállaljuk toronyok, épületek teljes felújítását. E-mail: petranyalpin@gmail.com. Telefon: 30/952-6096.

Numizmatika. Régi papír- és fém-pénzek, érmék értékelése, felvásárlása, értékesítése. *Laczkó Vencel*, 30/584-0874.

Emlékezés a nagytarcsai népfőiskolára

Október 9-én 18 órakor az országos könyvtári napok keretében a falumúzeumban emlékezünk a nagytarcsai Tessedik Sámuel Népfőiskolára. Vendégünk lesz és előadást tart *dr. Andrásfalvy Bertalan* professzor, néprajzkutató. Előadásának címe: *A hagyományos paraszti műveltség értékei.* Mindenkit szeretettel várunk!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 4.)

Kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitják nektek. Mt 7,7 (1Kir 8,52; Lk 12,13–14/15–21; 2Kor 9,6–15; Zsolt 104) Sokszor úgy érezzük, egyedül magunkra számíthatunk. Magányos harcosokként kell utat törnünk, megküzdünk helyünkért a világban, szeretteinkért, megélhetésünkért. Fáradozunk, gyakran el is fáradunk. Pedig felettünk megnyílt már az ég – kegyelemből. Gazdag mennyei Atyánk kész minden áldását reánk árasztani, csak merjük kérni őt, zörgetni ajtaján, és merjünk teljes gyermeki bizalommal reá hagyatkozni.

Hétfő (október 5.)

Istenünk áldásra fordította az átkot. Neh 13,2 (2Kor 5,19; 1Thess 4,9–12; Mt 22,1–14) Megfeledezzünk róla, pedig igaz, hogy az Úr uralkodik. Történelmet formál keze, életünk eseményeit ő irányítja. S ahogyan Bálám eszköz volt a Mindenható kezében, és szája áldásra nyílt meg átok helyett, amikor Izráelre, Isten választott népére tekintett, úgy tapasztaljuk meg mi is kicsiben és nagyban, napiainkat és korokat, korszakokat vizsgálva, hogy minden és mindenki az ő eszköze. Embereket és eseményeket használ föl, hogy eljövendő országát megvalósítsa, tervét véghezvigye; hogy az átkot áldásra fordítsa, a halálból ezerszeres új élet fakadjon.

Kedd (október 6.)

Ezt mondja az Úr... Engem keressetek, akkor életben maradtok! Ám 5,4 (Lk 19,2–3a; 1Tim 1,1–8/9–11; Mt 22,15–22) Nemzeti gyásznaponként vértanúinkra emlékezve, neveiket sorolva külön biztatás az élet ígértét hallani az Úr szájából. Csak ne hagyjuk figyelmen kívül a mondat első felét sem: „*Engem keressetek...*” Mert legyen az nemzetünk jövője, a miénk vagy gyermekeinké, elvehetetlen életet csak úgy nyerhetünk, igazi jövőt csak úgy építhetünk, ha őt keressük. Ha pedig megtaláltuk, mert megtalált, teljes, összetartó szívvel követjük, rajta tájékozódunk, ígétét szívünkől kiragadni nem engedjük. Kövessük hát az Élet forrását és fejedelmét! „Jaj, csak ne felemásan, felemásan!” (*Reményik Sándor: Vagy-vagy*)

Szerda (október 7.)

Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Róm 8,31b (Ézs 31,5; Énekek 8,4–7; Mt 22,23–33) Költői kérdés ez, mert a válasz csak így hangozhat: „Senki, bizonyára senki!” Mégis együtt élünk félelmeinkkel, aggodalmainkkal, kishitűségeinkkel. Sokszor tapasztaljuk, hogy a világ fiai bátrabbak, vakmerőbbek, mint mi, akik Isten fiainak valljuk magunkat. „...kivánom: adjon néktek az Isten olyan hősi bátorságot, örvendező, erős Lelket, hogy rettenthetetlenül szállhassatok szembe nyomorúsággal, bűnnel, ördöggel, halállal. Biztosak lévén, hogy néktek semmi sem árthat, semmi sem hiányozhat.” (*Luther: Jer, örvendjünk, keresztyének*)

Csütörtök (október 8.)

A szeretet ne legyen képmutató. Iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz, a testvérszeretethez legyetek egymás iránt gyengédek, a tiszteletadásban egymást megelőzők. Róm 12,9–10 (Hós 6,6; ApCsel 6,1–7; Mt 22,34–46) Manapság megfigyelhetjük, hogy a gyengédséget gyengeségnek, a tiszteletadást sok esetben elhanyagolható formáságnak tekintik sokan, akár mi magunk is. Ez utóbbi legfeljebb akkor jár másnak, amikor az érdekeinket szolgálja, de nem jön szívből, igazán, főleg nem jár válogatás nélkül mindenkinél. Sok értéket dobálunk ki életünk hajójából mint fölösleges nehezéket, amely csak akadályoz abban, hogy elérhessük a kitűzött célt. A kérdés már csak az, hova is szeretnénk megérkezni. Ha Isten országába, akkor újjászületés; Jézusba mint személyes Megváltóba vetett hit nélkül, amelyet a Szentlélek teremt meg az emberi szívben, aligha juthatunk oda. Pál apostol a Lélek gyümölcseinek egy szemét említi itt, és nemes versengésre hív mindnyájunkat.

Péntek (október 9.)

Jób állhatatosságáról hallottatok, és láttátok, hogyan intézte a sorsát az Úr; mert igen irgalmas és könyörűletes az Úr. Jak 5,11b (Jól 2,13b; Lk 23,32–34; Mt 23,1–22) Mintha azt mondaná Jakab: „Emlékezzetek! Ti, akik ismeritek az Írásokat, tanuljatok, okuljatok belőle szüntelen!” Nem egyedül harcolunk az élet arénájában, küzdötték ott már sokan, akiknek életéből, győzelmeikből és vereségeikből erőt és bátorságot meríthetünk. Ők sem egyedül diadalmaskodtak, és ha elesetek, nem maguktól álltak föl újra meg újra. Valaki, akinek irgalma, kegyelme kikutathatatlan és emberi ésszel fel nem fogható, hadakozott értük. S ha atyáitokkal, atyáinkkal megtette, veletek, velünk is hasonlóképp fog cselekedni, hiszen hűsége, hatalma, szeretete nem változott.

Szombat (október 10.)

Vajon Isten nem szolgált-e igazságot választottainak, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá? Lk 18,7a (Zsolt 102,18; Mt 5,17–24; Mt 23,23–39) Megszoktuk, rohanunk, és hozzászoktunk a zajhoz is. Vajon találunk-e még csendes időt, amikor megállunk, esetleg az imádat hódolatával leborulunk a Mindenható előtt? Érezzük-e életünkben annak erejét, hogy vannak, akik imádkoznak értünk? Mi imádkozunk-e másokért állhatatosan, lankadatlanul? Minden örömünk, bánatunk imádsággá formálódik-e? Az anyai nagymamám igés lapjának a hátára írt, megfakult tizenet forgatom szívemben: „Az imádkozó lélek olyan, mint a madár, mely akkor is dalol, ha török alatt az ág, mert tudja, hogy szárnya van.”

■ HANVAY ENIKŐ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 4-étől október 11-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.25 / Duna Tv <i>Református riportok</i>	8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló</i>	13.42 / Bartók rádió <i>Jean-Bernard Pommier zongoraestje</i>	5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i>
8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i>	13.29 / Bartók rádió <i>Con Spirito egyházzenei fesztivál</i>	15.00 / Pax Tv <i>Judy diakónus lesz a cigányok között (portréfilm)</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i>
8.30 / Mária Rádió (Budapest) <i>Ökumenikus lapszemle</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i>	15.40 / Duna World <i>Református riportok</i>	15.00 / Pax Tv <i>Nagy Gyula (emlékműsor)</i>
9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i>	16.05 / Duna World <i>Baptista magazin</i>	17.20 / Pax Tv <i>Békesség hírnöke (baptista magazin)</i>	19.35 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet</i>
11.00 / Duna Tv <i>Evangélikus riportok</i>	16.30 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i>	17.30 / Duna World <i>Kossuth papja (magyar tévéfilm, 2015)</i>	21.00 / M2 Petőfi <i>Én vagyok itt (élő magazinműsor)</i>
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet (credoradio.hu)</i>	20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i>	19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Hétközi istentisztelet</i>	22.05 / Duna Tv <i>Café Budapest – fesztiválhíradó</i>
19.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>	22.05 / M3 <i>Tartuffe</i>	21.20 / Duna World <i>Szirmok, virágok koszorúk (magyar játékfilm, 1984) (102)</i>	23.10 / M3 <i>Klapka légió (magyar tévéjáték, 1983) (106)</i>
	22.05 / M3 <i>Nemzeti Színház, 1969</i>	3.15 / Tv2 <i>Pálosok nyomában (magyar dokumentumfilm)</i>	23.50 / Duna Tv <i>A rejtélyes XX. század</i>
			Kun Miklós műsora

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
10.00 / Duna Tv <i>Család-barát (délelőtti magazin)</i>	10.05 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i>	5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i>	6.35 / Duna Tv <i>Biblia és irodalom</i>
10.35 / Pax Tv <i>Emberek és életek</i>	11.07 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i>	9.00 / Duna Tv <i>A két kör napja – Sok milliós lépés Magyarországon</i>	9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Dortmundból</i>
15.30 / Duna World <i>Önkéntesek (magyar dokumentumfilm)</i>	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár) <i>Lélekhangoló</i>	11.00 / Duna Tv <i>Nő baráta</i>	9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra (egyházzenei magazin)</i>
17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Nyitott ajtók (evangelikus magazin)</i>	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár) <i>Lélekhangoló</i>	14.30 / Bartók rádió <i>Népzene – újrakombolva</i>	10.00 / Duna Tv <i>Református ifjúsági műsor</i>
20.45 / Duna World <i>Ybl 200 (ismeretterjesztő sorozat)</i>	13.40 / Bartók rádió <i>Hangverseny Bach szonátáiból</i>	16.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Komolyzenei óra</i>	10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet a tápi templomból</i>
20.57 / Bartók rádió <i>Sebastian Manz és Martin Klett hangverseny</i>	20.30 / Duna Tv <i>Fölszállott a páva</i>	21.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i>	10.25 / Duna Tv <i>Református magazin</i>
23.20 / M3 <i>Hal négyesben (magyar tévéjáték, 1984) (70)</i>	21.20 / Pax Tv <i>Lira Paletta (koncertfilm)</i>	22.20 / Duna Tv <i>Akiért a harang szól (amerikai film, 1943) (125)</i>	11.00 / Duna Tv <i>Metodista istentisztelet</i>
		22.50 / Pax Tv <i>Luther-konferencia (előadás)</i>	19.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>
			19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés:** előfizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 20/824-5519. **Főszerkesztő:** T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (hirdetési ügyek referense): BALLA Mária (maria.ball@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** FEDOR SÁRA (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** WALKÓ ÁDÁM (adam.walko@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap ígéje (mariann.matrai@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** ADÁMI Mária, BALCZA MATE, B. WALKÓ GYÖRGY, DR. FABINY TAMÁS, KENDEH K. PÉTER, KISS MIKLÓS, KISS TAMÁS, DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR, PRÖHLE GERGELY, RADOSNÉ LENGYEL ANNA, T. PINTÉR KÁROLY.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-5518, 1/411-0385.

Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletéig ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

